MIXED ADC 606
S170 P7 GRATIS
THE LIBRARY OF CONGRESS
EUROPEAN READING ROOM
Serials Division
Washington DC 20540-4830

DRAUGAS

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 11/08/00

UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629

TEL.: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • DRAUGAS@EARTHLINK.NET

PERIODICALS
November 9,
Vol. LXXXVIII

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

KETVIRTADIENIS –THURSDAY, LAPKRIČIO – NOVEMBER 9, 2000

Nr.219
Kaina 50 c.

Vyriausybės programai nepritarė du Seimo komitetai

Vilnius, lapkričio 8 d. (BNS) — Naujųjų parlamentarų teisinis nesusigaudymas gerą pusdienį klaidino kolegas politikus.

Trečiadienį Seimo Kaimo reikalų ir Švietimo, mokslo ir kultūros komitetai nepritarė vyriausybės programai, nors abiem atvejais balsavusių „už" buvo daugiausia.

Po vidurdienį Kaimo reikalų komitete vykusio balsavimo, kuriame dalyvavo ir premjeras Rolandas Paksas, komiteto pirmininkas socialliberalas Jeronimas Kraujelis paskelbė, jog vyriausybės programai buvo pritarta. Komitete taip pat buvo parengta išvada, kad balsavimo rezultatas teigiamas. Tačiau po pietų vykusiame Naujosios sąjungos (socialliberalų) frakcijos posėdyje paaiškėjo, jog, esant panašiam balsavimo rezultatui, Švietimo ir mokslo komitetas nepritarė vyriausybės programai.

Po konsultacijų su Seimo Teisės departamento specialistais, Kaimo reikalų komiteto (KRK) sprendimas buvo pakeistas.

Pagal Seimo Statutą, komitetų sprendimai priimami atviru balsavimu paprasta posėdyje dalyvaujančių komiteto narių balsų dauguma. Balsuojant susilaikiusieji skaičiuojami kaip posėdyje dalyvavę, o sprendimui priimti reikia, kad „už" balsavusių būtų daugiau negu sudėjus balsavusius „prieš" ir „už".

Taigi, sudėjus keturių balsavusiųjų prieš vyriausybės programą ir dviejų susilaikiusiųjų Kaimo reikalų komiteto narių balsus jų yra daugiau — 6, nei balsavusiųjų už programą, kurių buvo 5. Vadinasi, programai nebuvo pritarta.

Tokia pati yra ir balsavimo Švietimo ir mokslo reikalų komitete reikšmė.

Dešimtoji Lietuvos vyriausybė atsisveikino su prezidentu Valdu Adamkumi, atminimui palikdama šią nuotrauką ir gerų permainų laukiančią valstybę. Kęstučio Vanago (Elta) nuotr.

Prezidentas priėmė laikinąją ir būsimąją vyriausybes

Vilnius, lapkričio 8 d. (BNS) — Prezidentas Vladas Adamkus trečiadienį priėmė laikinosios ir paskirtosios vyriausybių narius.

Prezidentūroje vykusiame susitikime su abiejų kabinetų ministrais valstybės vadovas pažymėjo, kad šis susitikimas simbolizuoja demokratinį valdžios perdavimą ir pastovumą valstybėje.

V. Adamkus padėkojo dešimtajai konservatoriaus Andriaus Kubiliaus vadovautai vyriausybei už darbą, pabrėžęs, kad ekonomikos nuosmukio laikotarpiu ji ėmėsi ryžtingų reformų. Prezidentas pasidžiaugė, kad nueinančios A. Kubiliaus vyriausybės pastangas įvertino ir Europos Komisija.

Naujajai koalicinei Rolando Pakso vyriausybei V. Adamkus palinkėjo vykdyti pertvarką, stiprinti valstybę ir pateisinti Lietuvos žmonių viltis.

Paskirtasis premjeras R. Paksas sakė, jog pavydi A. Kubiliui, nes rytoj jis „turi šansą tapti normaliu žmogumi — kiek norės matys šeimą, kiek širdis geis atostogaus".

A. Kubilius sakė, jog nevengs kritikuoti naują vyriausybę, o R. Paksas išreiškė viltį, jog A. Kubiliaus kritika padės padaryti naujosios vyriausybės darbą prasmingesniu.

Naujosios vyriausybės vadovas taip pat juokavo, jog panašaus susitikimo prezidentūroje tikisi tik po ketverių metų.

Atsisveikindama A. Kubiliaus vyriausybė prezidentui padovanojo bendrą ministrų kabineto nuotrauką. Prezidentas savo ruožtu A. Kubiliaus ir R. Pakso kabinetų nariams padovanojo po savo ir žmonos Almos fotografiją.

Po susitikimo prezidentas naujojo ir senojo ministrų kabinetų narius pakvietė išgerti po taurę šampano.

Steigiamas SSRS deportuotų asmenų grįžimo į tėvynę fondas

Vilnius, lapkričio 8 d. (BNS) — Trečiadienį vyriausybės posėdyje nutarta įsteigti SSRS deportuotų asmenų grįžimo fondą bei patvirtinti jo nuostatus. Fondą sudarys lėšos, gautos iš užsienio valstybių pagal specialias repatrijavimo ir atlyginimo programas, paaukotos bei kitos lėšos, taip pat palūkanos už bankuose laikomas fondo lėšas.

Posėdyje nutarta pavesti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai parengti ir suderinus su Finansų ministerija, patvirtinti SSRS deportuotų asmenų ir jų palikuonių grįžimo į tėvynę išlaidų apmokėjimo tvarką.

Vyriausybė taip pat nutarė pavesti Užsienio reikalų ministerijai kreiptis į Rusijos Federaciją dėl lėšų skyrimo SSRS deportuotiems iš Lietuvos asmenims ir jų palikuonims grįžti į tėvynę.

Kaip teigiama SSRS deportuotų asmenų grįžimo į tėvynę fondo nuostatuose, fondas steigiamas pagal Lietuvos įstatymą „Dėl SSRS okupacijos žalos atlyginimo", siekiant sukaupti lėšų SSRS deportuotiems iš Lietuvos asmenims ir jų palikuonims grįžti į tėvynę.

Fondo steigėja yra vyriausybė. Fondo lėšos laikomos specialiojoje Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sąskaitoje. Fondo darbui organizuoti sudaroma 7 asmenų Fondo taryba, kuri dirba visuomeniniais pagrindais.

Sprendimus dėl SSRS deportuotiems asmenims ir jų palikuonims grįžimo į tėvynę išlaidų apmokėjimo priima Fondo taryba, vadovaudamasi Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos patvirtinta SSRS deportuotų asmenų ir jų palikuonių grįžimo į Tėvynę išlaidų apmokėjimo tvarka. Fondo lėšų naudojimo metines ataskaitas parengia Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei, suderinusi su Fondo taryba, pateikia vyriausybei.

Fondo lėšos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą arba naudojamos kitoms valstybės reikmėms finansuoti.

* **Seimas sudarys laikinąją kontrolės komisiją** kriminogeninei situacijai Panevėžyje įvertinti, trečiadienį sakė Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas. Komisijai planuojama suteikti didelius įgaliojimus: ji galės įvertinti ne tik kriminogeninę padėtį, bet ir tai, ar atitinka aukšti Panevėžio bei Lietuvos teisesaugos institucijų vadovai užimamas pareigas.

* **Įteisinusi azartinius lošimus,** vyriausybė kasmet biudžetą galėtų papildyti maždaug 25 mln. litų, arba gauti keturis kartus didesnes pajamas, nei sumoka loterijų bendrovės (Elta)

Į savivaldybę įsiveržę ordininkai reikalauja žemės sklypų

Vilnius, lapkričio 8 d. (BNS) — Trečiadienį trys iš penkių Vyčio kryžiaus ordino kavalierių sėdėjo prie Vilniaus mero kabineto, reikalaudami skirti jiems priklausančius žemės sklypus.

Kaip pranešė Vilniaus savivaldybė, šio „žygio" vadas Petras Cidzikas ir du jo bendražygiai antrą dieną sėdėjo prie mero kabineto.

Antradienį penki ordininkai įsiveržė į laikinojo Vilniaus mero kabinetą ir pareiškė iš jo nesitrauksią tol, kol gaus jiems priklausančius žemės sklypus. Laikinajam merui Algirdui Kudziui Vyčio kryžiaus ordininkai pareiškė, jog jo kabinete pradedama badauti. P. Cidzikas, baigiantis darbo laikui, paskelbė, kad pasiliks mero kabinete. Ordino kavalieriai planavo sustumti kabinete esančias kėdes ir ant jų miegoti. Tačiau A. Kudziui pavyko įkalbėti badauti pasiryžusius ordininkus išeiti iš jo kabineto į priimamąjį.

Vyčio kryžiaus ordino kavalieriai ketino likti savivaldybės vestibiulyje, tačiau apie 7 valandą vakaro iš savivaldybės išėjo, o trečiadienį ryte vėl atėjo į savivaldybę.

Pagal įstatymus, asmuo, apdovanotas Vyčio kryžiaus ordinu, įgyja teisę į žemės sklypą gyvenamam namui statyti. Sklypus skirsto Vilniaus apskrities viršininko administracija. Vyčio kryžiaus ordininkai jau kurį laiką jiems priklausančių sklypų reikalauja prestižinėse sostinės vietose. Dalis Vyčio kryžiaus ordino kavalierių jau yra gavę sklypus, tačiau kitų netenkina siūlomi sklypai naujuosiuose Vilniaus kvartaluose.

Antradienį ordininkai dar kartą priminė savo reikalavimą skirti jiems sklypus Antakalnyje, Žvėryne, Naujamiestyje ar net Senamiestyje.

Kaip informavo sostinės savivaldybė, rengti protesto renginius valstybinių institucijų pastatuose draudžia Susirinkimų įstatymo 6 straipsnis.

Sovietų okupacijos metais disidentas P. Cidzikas, išgarsėjęs badavimu ir kryžiaus nešimo žygiais buvo kalinamas psichiatrijos ligoninėje. 1998 m. rugpjūtį prezidentas Valdas Adamkus apdovanojo P. Cidziką Vyčio kryžiaus ordinu.

Prezidento A. Smetonos proanūkis per metus švęs po du gimtadienius

Anykščių raj., lapkričio 8 d. (Elta) — Dar tik vieną gimtadienį atšventęs pirmosios Lietuvos nepriklausomybės prezidento Antano Smetonos proanūkis, pusantrų metukų Antanas Smetona Visų Šventųjų dienos išvakarėse spėjo gimti antrą kartą.

Iš gilaus šulinio ištraukęs mažylį, jo tėvas Albinas Smetona sako tik viena šimtąja procento tikėjęs, kad pirmagimis išgyvens — spėjama, kad vaikas išbuvo po vandeniu daugiau kaip penkias minutes.

Šią laimingos pabaigos nelaimę aprašęs „Panevėžio balsas" trečiadienį pranešė, kad Panevėžio miesto ligoninės Pirmajame vaikų ligų skyriuje nuo plaučių uždegimo gydomas Antanukas jau sveiksta ir sparčiai atgauna jėgas.

Pasak laikraščio, spalio 31 d. ūkininkų Smetonų šeima pjovė kiaulę ir, prireikus švaraus vandens, šeimininkė atidengė šulinį. Ramutė Smetonienė pasakoja prisimenanti, kaip pasėmė kibirą vandens ir pastatė jį ant pusės metro aukščio rentinio. Per darbų gausą uždengti šulinį sutuoktiniai pamiršo, nors, vengdami nelaimės, anksčiau atviro niekada nepalikdavo. Kai į kiemą grįžęs tėvas A. Smetona pasigedo sūnaus, R. Smetonienė apsidairiusi greitai pamatė, kad ant rentinio nebėra kibiro. Išgirdęs žmonos šauksmą, A. Smetona nusimetė striukę ir šoko į 4 metrų gylio šulinį, kurio dugne, tik gerai įsižiūrėjus, buvo kažkas matyti. Vyras kojomis ir nugara įsirėmė į rentinį ir ištraukė vaiką — jis buvo paniręs daugiau negu pusės metro gylyje.

Iš vandens ištrauktas berniukas buvo pamėlęs, be gyvybės žymių, tačiau dar šulinyje A. Smetona sūnų pražiodė, leido išbėgti vandeniui ir bandė daryti dirbtinį kvėpavimą. R. Smetonienė išsikvietė kaimo medikę Salomėją Keraitienę. Atbegus jai ir kaimynams, vaikas buvo įdėtas į kibirą ir šiaip taip ištrauktas iš šulinio.

Panevėžio miesto ligoninės skyriaus vedėjos Jadvygos Petkevičienės teigimu, apie penkias minutes vandenyje išbuvęs mažylis nenuskendo tik todėl, kad ledinis vanduo sukėlė bronchų spazmus ir todėl jo nepateko į plaučius.

* **Laikinasis premjeras, konservatorius** Andrius Kubilius baiminasi, kad revoliuciniai naujosios vyriausybės siekiai gali išklibinti Lietuvos ekonomikos augimo pagrindus. Pasak A. Kubiliaus, koalicinės socialliberalų ir liberalų sudarytos ir Rolando Pakso vyriausybės tikslai nėra tarpusavyje suderinti ir negali būti įvykdomi, o galbūt jų nė nesiruošiama įgyvendinti. „Išeinu pakankamai ramia sąžine. Padarėme tai, ką galėjome ir ko reikėjo Lietuvai. Populiarumas ir kiti gyvenimiški dalykai nėra labai svarbūs", sakė A. Kubilius. (BNS)

* **Nusikaltėlių nužudyta Panevėžio apygardos** vyriausiojo prokuroro pavaduotoja Vida Kazlauskaitė bus palaidota giminių ir artimųjų lėšomis. Kaip praneša „Respublika", tragiškai žuvusios kolegės laidotuvėms pinigų neskyrė nei buvusi darbovietė, nei Generalinė prokuratūra, turinti tam tikslui reikalingas lėšas. „Mes manome, kad V. Kazlauskaitė buvo nužudyta ne kaip pareigūnė, o kaip automobilio keleivė", sakė generalinio prokuroro pavaduotojas Kazys Kovarskas. Anot jo, Generalinė prokuratūra kol kas neturi įrodymų, kad nusikaltėliai norėjo susidoroti būtent su V. Kazlauskaite, o ne su policijos pareigūnu. (BNS)

* **Generalinis prokuroras Kazys Pėdnyčia** nenoriai komentuoja dviejų pareigūnų nužudymo Panevėžyje. „Respublikai" jis nekomentavo į jį nukreiptos kritikos dėl tariamo nekompetentingumo ar nesugebėjimo atskleisti nusikaltimus. Paklaustas, ar nenoras plačiau komentuoti pareigūnų nužudymo bylos tyrimą nereiškia, jog generalinis prokuroras masto apie atsistatydinimą, K. Pėdnyčia atsakė „viso gero" ir išjungė mobilųjį telefoną. (BNS)

Amerikos prezidento rinkimai

Kas bus galingiausios pasaulio valstybės vadovas?

Rinkiminė kova priminė kvapą gniaužiantį filmą

Nashville, TN - Paryžius-Vašingtonas, lapkričio 8 d. (Reuters-AP-BNS) — Jei 2000 metų JAV prezidento ir Senato rinkimai būtų filmas, jį būtų galima pavadinti „Antgamtinemis istorijomis" ir net ištikimiausi siurrealizmo gerbėjai neliktų juo nusivylę.

Pirmiausia, tai buvo rinkimai, kuriuose, suskaičiavus 99.9 proc. visų balsų, laimėtojas nepaaiškėjo. Antra, Missouri rinkėjai į Senatą išrinko populiarų, bet jau mirusį gubernatorių Mel Carnahan, kuris tapo pirmuoju žmogumi JAV istorijoje, laimėjusiu šį postą po mirties.

Žinoma, negalima pamiršti ir dabartinio prezidento Bill Clinton žmonos Hillary Rodham Clinton pergalės Senato rinkimuose — ji tapo pirmąja prezidento žmona, siekusia ir laimėjusia renkamą postą.

Prieš rinkimus atliktos visuomenės nuomonės apklausos rodė, kad kova bus įtempta, tačiau niekas nesitikėjo, kad tokia įtempta. Iš pradžių pagrindinės televizijos pranešė, kad svarbiausioje Floridos valstijoje laimėjo demokratų kandidatas į prezidentus Al Gore, vėliau — kad laimėtojas neaiškus, o dar vėliau — kad nugalėtojas yra respublikonas George W. Bush. Pastarasis pranešimas buvo toks įtikinamas, kad viceprezidentas A. Gore paskambino G. W. Bush, pasveikino jį su pergale ir pripažino savo pralaimėjimą.

Tačiau po kelių valandų, anksti trečiadienį, vėl buvo suabejota Floridos rinkimų rezultatais, ir A. Gore vėl paskambino G. W. Bush, tik šį kartą — atšaukti pralaimėjimo pripažinimą.

Pasaulio vadovai paskubėjo sveikinti G. W. Bush

Pasaulio valstybių vadovai, kurie skubėjo pasveikinti G. W. Bush su numanoma pergale JAV prezidento rinkimuose, trečiadienį buvo priversti atšaukti savo sveikinimus arba laikytis diplomatinės tylos.

Skubėdami kuo greičiau nusiųsti geros valios pareiškimus, politikai pasikliovė didžiausiomis Amerikos televizijomis, skelbusiomis respublikonų kandidato pergalę prieš demokratą Al Gore. Abiejų kandidatų galimybės rinkimuose buvo apylygės, skirtumas tarp jų buvo mažiausias per daugiau negu 100 metų rinkimų istoriją.

Vos kelios minutės po neoficialių televizijos pranešimų Rusijos, Kinijos, Japonijos, Vokietijos, Didžiosios Britanijos, Prancūzijos, Nyderlandų, Europos Sąjungos, Turkijos, Indonezijos ir Australijos vadovai paskelbė sveikinimo pareiškimus.

Kaip ir kodėl balsavo amerikiečiai ?

Naujienų agentūros „Associated Press" ir JAV televizijų susivienijimas „Voter News Service" JAV prezidento rinkimų dieną atliko balsavusių rinkėjų nuomonių tyrimą. Apklausa padėjo atskleisti pasirinkimo motyvus tarp rinkėjų grupių. Tyrimo paklaida — 1.3 proc.

Bendrieji motyvai. G. W. Bush užsitikrino daugumos vyrų, baltaodžių ir pasiturinčių piliečių paramą. A. Gore daugiau palaikė moterys, juodaodžiai, ispanakalbiai ir uždirbantieji mažiau nei 30,000 dolerių per metus.

Šeimos. G. W. Bush pirmavo tarp susituokusių rinkėjų ir ypač tų, kurie jau turi vaikų. A. Gore labiau palaikė nesusituokę rinkėjai.

Religija. G. W. Bush daugiau palaikė protestantai, A. Gore — judėjai ar jokios religijos neišpažįstantys žmonės. Katalikai pasidalijo ir palaikė abu kandidatus. Kuo aktyvesnis praktikuojantis katalikas, tuo labiau jis buvo linkęs balsuoti už G. W. Bush.

Partija. G. W. Bush ir A. Gore tarp savo partijų šalininkų užsitikrino daugumas ir varžėsi dėl nepriklausomų rinkėjų balsų. Tik nedidelė jų dalis balsavo už Ralph Nader.

Nuosaikieji. Maždaug pusė rinkėjų, kurie save pavadino politiškai nuosaikiais, palaikė A. Gore. Daugiau rinkėjų pavadino save konservatyviais nei liberaliais. Konservatoriai daugiausia palaikė G. W. Bush, o liberalai — A. Gore.

Svarbiausi klausimai. G. W. Bush pirmavo tarp rinkėjų, kuriems labiausiai rūpėjo tarptautiniai reikalai ir mokesčiai. A. Gore pirmavo tarp rinkėjų, kurie labiausiai domėjosi sveikatos apsauga, skiriamų vaistų federaliniu finansavimu, ekonomika bei švietimu.

Svarbiausios savybės. G. W. Bush pirmavo tarp rinkėjų, kuriems labiausiai rūpėjo, jog kandidatas būtų sąžiningas, tvirtas vadovas, ryžtingai sprendžiantis krizes. A. Gore užsitikrino pergalę tarp tų, kuriems labiausiai rūpėjo tinkama kandidato patirtis bei sugebėjimas suvokti sudėtingus klausimus.

Kompetencija ar asmeninės savybės? Dauguma rinkėjų tvirtino, kad kandidato nuostata rūpimais klausimais buvo svarbesnė nei jo vadovavimo būdas ar asmeninės savybės.

Bush vairavimas išgėrus. Maždaug vienas iš keturių rinkėjų teigė, jog praėjusią savaitę išaiškėjusi istorija, kad 1976 m. G. W. Bush buvo suimtas dėl vairavimo išgėrus, buvo labai svarbi arba turėjo įtakos jų apsisprendimui. Šie rinkėjai daugiausia parėmė A. Gore.

Tarptautinės krizės. Kiek daugiau rinkėjų buvo linkę manyti, jog A. Gore labiau pavyktų įveikti tarptautines krizes.

Kariuomenė. Beveik pusė rinkėjų manė, jog valdant Bill Clinton, JAV kariuomenė susilpnėjo, daugiau nei trečdalis rinkėjų manė, kad padėtis nepakito. Dauguma G. W. Bush rinkėjų teigė, jog ji pablogėjo, A. Gore rinkėjai šiuo klausimu neturėjo vieningos nuomonės.

KALENDORIUS

Lapkričio 9 d.: Aštautas, Aurelijus, Dargintas, Estera, Paulina, Skirtautė, Teodoras.

Lapkričio 10 d.: Šv. Leonas didysis, Andriejus, Andrius, Galvydė, Seigūnė, Vaišvilas, Vigintas.

Lietuvos gen. konsulas New Yorke dr. Rimantas Morkvėnas (iš kairės) su Romu Keziu ir jo žmona Daiva. Konsulas Romui įteikė LR prez. Valdo Adamkaus atsiųstą sveikinimą sukakties proga. **K. Miklo** nuotrauka.

„Romo Kezio penketukas" su daina sveikina tėvą jo pagerbimo proga. Iš kairės: dvyniai Vytis ir Rimas, Ričardas, Edvardas ir Algis. Dainas akordeonu palydėjo muz. Vytautas Daugirdas, specialiai į šventę atvykęs iš Floridos. **K. Miklo** nuotrauka

„LAISVĖS ŽIBURYS" IR JO VEDĖJO ROMO KEZIO SUKAKTIS

Sparčiai retėjančioje, tuo pačiu ir tamsėjančioje, New Yorko lietuviškoje padangėje, nors ir nebe taip skaisčiai kaip anksčiau, dar vis savo spindulius skleidžia lietuviška radijo laida „Laisvės žiburys" (toliau — „Žiburys").

„Žiburiui" savo metus pradėjus skaičiuoti 1966 m. kovo 20 d., vėliausioji jo laida, girdėta spalio 30 d., buvo 1,800-toji! Per beveik 35 metų (iki to skaičiaus dar trūksta 4 mėnesių ir 20 dienų), laikotarpį, šalia lietuviškos veiklos judėjimo, buvo girdima politinė informacija, dainos, vaidinimai. Taip pat „Žiburys" padovanojo ir daugybę aukštos (išskyrus vieną kitą) ir nepriekaištingos meninės vertės (apie 60) renginių.

Nuo pačių pirmųjų „Žiburio" žodžių, pasigirdusių radijo bangomis, jam vadovauja didelės ištvermės, energingas, takto ir išminties nestokojantis, Romas Kezys. Jis po lietuviškus dirvonėlius klajoti pradėjo prieš 50 metų.

Tas dvi sukaktis paminėti ir jų našia veikla pasidžiaugti, į Kultūros židinį, Brooklyn, NY, pakvietė specialus komitetas, vadovaujant Kęstučiui Bileriui.

Tik įžengus į didžiąją Židinio salę, akis pagauna, žvakėmis ir gėlėmis papuošti, vaišėms paruošti stalai. Ant dešiniosios salės sienos — du dideli skaičiai: 50 ir 35, jų viduryje iškilęs žibintas. Kiek kairiau užrašas: „Romo Kezio veikla". O ta veikla parodyta ant 14 didelių juodo popieriaus lakštų, kuriuose suklijuota, iš įvairių laikraščių surinkti straipsniai, apie „Žiburį". Tą rinkinį sudarė Romo darbų nuolatinė palydovė, žmona Daiva. Šalimais ant grindų pastatytas stovas, kuriame sudėtos visų renginių programos — apie 60.

Antroje salės pusėje ant sienos iškabinta atvykusio iš Čikagos fotomenininko Algimanto Kezio darbų paroda, kurią jis dedikavo brolio Romo garbei.

Glaustu įžangos žodžiu pagerbimo pobūvį atidarės LB NY apygardos pirm. Kęstutis Bileris, programai vadovauti pakvietė svečią iš gretimos Connecticut valstijos, ilgametį Romo draugą, Vytautą Alksninį. Jis kalbėjo: „apie gimines pasako tėvai, priešai atsiranda patys, o draugai su tavimi užauga ir tu juos pats pasirenki. Todėl drąsiai sakau, kad toks mano draugas yra Romas Kezys, su kuriuo jau draugauju per 50 metų".

Į sukaktuvininko Romo Kezio nueitą gyvenimo kelią ir jo visuomeninę veiklą plačiau pažvelgė dr. Rimas Vaičaitis: „Šiandieną mes pagerbiame vieno iškiliausių New Yorko lietuvių veikėjo Romo Kezio 50-ties metų visuomeninės veiklos ir jo vadovaujamo radijo 'Laisvės žiburys' 35-tą sukaktį".

Romas gimė Vištytyje (Vilkaviškio apskr). Pradžios mokyklą lankė Kybartuose, vėliau — Vilniuje. Gimnaziją pradėjęs lankyti Vilniuje, ją baigė, pasitraukęs į Vokietiją, Uchtės mieste. Atvykęs į JAV, bakalauro laipsnį iš politinių mokslų įsigijo Brooklyn kolegijoje, o magistro laipsnis iš verslo administracijos jam buvo suteiktas College of New York.

Romo visuomeninė veikla itin spalvinga. 1961 m. įkuria New Yorko vyrų oktetą ir pats ten dainuoja. Tais pačiais metais suorganizuoja New Yorko skautų filisterių sąjungą ir jai pirmininkauja. 1962-1964 m. redaguoja „Mūsų Vytis" žurnalą. Nuo 1963 m. — NY LB apygardos valdybos narys, o 1963-1975 m. laikotarpyje — JAV LB tarybos narys. Itin plati, dar Vokietijoje prasidėjusi, Romo veikla su skautais. 1963-1964 m. jis Lietuvių skautų sąjungos Atlanto rajono vadas. Nuo 1974 m. iki 1982 m. NY Atletų klubo narys, vėliau — pirmininkas. Nuo 1989 m., priklauso 110 Lietuvos Vyčių kuopai. 1998 m. įstojo į Lietuvių žurnalistų sąjungą ir yra centro valdybos narys. 1996 m. Romas buvo paskirtas Lietuvos turizmo informacijos direktorium JAV ir Kanadai (R. Kezys yra įkūręs ir vadovauja kelionių agentūrai „Vytis"). O kas suskaičiuos kitą, daugybę valandų (kartu su žmona Daiva) ir didelių pastangų pareikalavusią veiklą, susijusią su S. Kudirkos, Simokaičių, Brazinskų gelbėjimu, rašant reportažus, demonstruojant, kontaktuojant su Kongreso nariais, senatoriais ir net pačiu prezidentu. Ta veikla neliko nepastebėta. 1970 m. Daivai buvo įteikta „Special Citation", o 1975 m. apdovanota Vydūno fondo iškiliausios lietuvės žymeniu. Lietuvių Bendruomenė Romą apdovanojo premija už reportažą Lietuvos krikščionybės 600 metų proga.

Galbūt vienas svarbiausių ir atmintiniausių atliktų darbų, tai 1965 m. lapkričio 13 d. suorganizuotas lietuvių žygis į Jungtines Tautas ir manifestacija sporto arenoje, Madison Square Garden, New York, sutraukusi 13,000 lietuvių minią. Visa tai gan detaliai aprašė dienraštis „New York Times". Vienas to žygio ir manifestacijos pagrindinių organizatorių bei koordinatorių, buvo Romas. Dėl viso to „triukšmo", 1966 m. kovo 20 d., radijo bangomis nuskambėjus B. Jonušo maršo garsams, pasigirdo Romo Kezio balsas: „Labas rytas, malonūs lietuviai". Tokiu būdu gimė „Laisvės žiburys". Pradžioje lietuvišką programos dalį vedė B. Kezys, o anglišką — Antanas Mažeika. Vėliau, Mažeikai pasitraukus iš New Yorko, tą dalį tvarkė Daiva Kezienė.

Dr. R. Vaičaitis savo kalbą baigė sakydamas: „Jis pašventė beveik visą savo gyvenimą lietuviškai veiklai, Lietuvos nepriklausomybės atgavimui, žmogaus laisvei, jaunimui, kultūrai. Jo ir Daivos įnašas nepakeičiamas išeivijos lietuviams ir pačiai Lietuvai".

Pagerbimo pobūvį praturtino ir pajvairino solistė Angelė Kiaušaitė. Ji padainavo J. Tallat-Kelpšos, B. Dvariono, A. Dvorak ir F. Lehar kūrinius. Solistei itin puikią fortepijono palydą suteikė Virginijus Barkauskas. Jis yra žinomas, kaip žymus vargonų solistas. Šį kartą jis įrodė, kad yra ir geras pianistas, paskambindamas du F. Liszt ir vieną F. Chopin kūrinį.

Kalbėjo ir rašytojas Paulius Jurkus. Jis aiškino, kas yra visuomenininkas visuomenėje.

Atėjus metui vaišėms, maldą sukalbėti buvo pakviestas vysk. Paulius Baltakis, OFM. Išreiškęs sukaktuvininkui savo sveikinimą ir linkėjimus, vyskupas malda savo žvilgsnį nukreipė į Aukščiausiąjį.

Romas Kezys gautąsias sukaktuvių proga dovanas perduoda savo žmonai Daivai. **Kęstučio Miklo** nuotrauka.

Pasivaišinus ir pasistiprinus, buvo sveikinimai. Žodžiu sveikino: generalinis konsulas dr. R. Morkvėnas (jis perskaitė ir prez. V. Adamkaus sveikinimą), ambasadorius A. Simutis, ambasadorius prie JT dr. G. Šerkšnys (jis perskaitė ir ambasadoriaus Washingtone S. Sakalausko atsiųstą laišką), JAV krašto valdybos pirmininkas A. Gečys (jis sveikino ir PLB pirmininko V. Kamanto vardu), TF tarybos pirmininkas J. Valaitis, fotomenininkas A. Kezys (įteikė vieną savo darbų, Šv. Mikalojaus bažnyčios menišką nuotrauką), D. Kezytė brolį sveikino rašytojo A. Landsbergio poetiniu žodžiu, LB NY apygardos pirmininkas K. Bileris, Lietuvių žurnalistų sąjungos centro pirm. K. Miklas, Lietuvių susivienijimo Amerikoje pirm. V. Kasniūnas, LB „Versmės" apylinkės pirm. D. Stančiauskas ir D. Norkienė (jie sukaktuvininkui užrišo lietuvišką juostą), Apreiškimo parapijos valdybos pirm. V. Sidas, NY moterų klubo pirm. I. Jankutė, Moterų federacijos pirm. A. Pinch ir Atletų klubo pirm. P. Gvildys.

Dar buvo gauta sveikinimų raštu.

Linksmus, Romą „apšukuojančius", P. Jurkaus sukurtus kupletus dainavo V. Alksninis, Z. Jurys, A. Česnavičius ir A. Ilgutis. Jiems akordeonu pritarė V. Daugirdas. Nuo šių „kupletistų" neatsilikdami, dainavo ir savo tėvą „apgnaibė" penki jo sūnūs: Algis, Ričardas, Vytis, Rimas ir Edvardas. Savo senelį pasveikino ir jam „pačiulbėjo", jo dar labai jaunos, dvi anūkės: Caitlynne ir Zaiga Kezytės.

Po to žodį tarė ir visiems padėką reiškė pats Romas Kezys. Jam nutilus, buvo sukeltos ovacijos, sugiedota „Ilgiausių metų" ir atminimui įteikta, meniškai apipavidalinta, lentelė. Ją įteikė A. ir K. Bileriai.

Pagerbimo pobūvyje dalyvavo per 200 „Laisvės žiburio" radijo klausytojų, rėmėjų ir svečių. Dėmesį atkreipė Daivos Kezienės rūpestingai paruošta, su nemažai informacinės medžiagos, pobūvio programa.

P. Palys

LIETUVIŲ TELKINIAI

CLEVELAND, OH

KULTŪRINIAI ĮVYKIAI CLEVELANDE

Kultūrinė premija

Ohio Lietuvių gydytojų draugijos 44-oji kultūros premija buvo paskirta žinomai solistei Virginijai Bruožytei-Muliolienei. Ji įteikta spalio 29 d. Lietuvių namuose. Pobūvio metu Jonas ir Dalia Armonai pasakojo apie šių metų vasaros kelionę po Sibirą. Pranešimas buvo papildytas skaidrėmis. Dabartinę OLG draugijos valdybą sudaro: Dainius Degesys — pirm., Juozas Šonta — vicepirm., Vytautas Maurutis — ižd. ir Vitoldas Gruzdys — sekretorius. Susirinkimo metu ši valdyba perrinkta ir ateinantiems metams. Taip pat nutarta, kad ir ateinančiais metais bus skiriama metinė, jau 45-ji kultūrinė premija.

Prieš metinį susirinkimą ir pietus Dievo Motinos parapijos bažnyčioje šv. Mišios buvo aukojamos už mirusius šios organizacijos narius.

Padėkos pietūs

Tradiciniai Lietuvių pensininkų klube Padėkos dienos proga pietūs šiemet lapkričio 2 d. buvo surengti Lietuvių namų didžiojoje salėje. Pietų metu dr. Ligija Balčiūnaitė kalbėjo apie akių ligas. Klubui vadovauja Henrikas Pikturna.

Vargonų koncertas

Lapkričio 5 d., sekmadienį, 4 val. popiet Dievo Motinos šventovėje koncertavo vargonų virtuozas Gediminas Kviklys. Koncertą ruošė Dievo Motinos parapija.

Didysis koncertas

Iškilmingai muzikos šventei, minint M. K. Čiurlionio 125-ąjį gimtadienį, Clevelando lietuviai ir svečiai sekmadienį, lapkričio 12 d., 3 v. p.p. renkasi į Severance Hall, Reinberger Chamber salėn.

Šio didingo muzikinio renginio komitetas: pirm. Remigijus Bistrickas, LR garbės konsulė Ingrida Bublienė, kun. Gediminas Kijauskas, SJ, Rita Kliorienė, Danutė Liaubienė, Rita Mockienė, Juras Palukaitis ir Aldona Stempužienė nuoširdžiai kviečia visus atvykti į šią Muzikos šventę. Klausytojai girdės pianistą Roką Zubovą atliekant Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kūrinius; Vilniaus styginių kvartetas: Audronė Vainiūnaitė, Artūras Šilalė, Girdutis Jakaitis ir Augustinas Vasiliauskas atliks keturis Čiurlionio kūrinius. Trijų Lietuvos kompozitorių: Vytauto Barkausko, Mindaugo Urbaičio ir Remigijaus Merkelio dar šią vasarą atrinkti, premijuoti ir koncertuose Lietuvoje atlikti kūriniai skambės šioje koncertų salėje, atliekami Vilniaus styginių kvarteto ir pianistų.

Rengėjai trokšta, kad ši muzikos šventė visais atžvilgiais būtų sėkminga ir pakili ne tik lietuviams, gausiems klausytojams ir jų svečiams, bet ir šaunus Lietuvos kūrėjų-talentų manifestacija ir kompozitoriaus, ir menininko Čiurlionio pagarbus prisiminimas. Visi laukiami ir kviečiami. Bilietų po 20 dol. dar galima įsigyti sekmadieniais Dievo Motinos parapijos svetainėje po lietuviškųjų pamaldų. Rengėjų parūpintas autobusas iš DMP aikštės to pageidaujančius (sumokant tris dolerius) nuveš ir parveš iš koncerto salės.

Papildomoms informacijoms skambinkit Aldonai Stempužienei, tel. (216) 382-9268 arba faksu (216) 382-4133.

Rudens šventė

Šv. Jurgio parapijos tradicinė rudens šventė vyks parapijos patalpose lapkričio 12 d., sekmadienį. Ji prasidės po 10:30 val. ryto Mišių ir tęsis iki 3:30 val. p.p. Pietūs, vaikams žaidimai ir turtinga piniginė loterija. Klebonas ir parapijos taryba kviečia gausiai dalyvauti. Gautos pajamos bus naudojamos žiemos išlaidoms padengti.

Poezijos popietė

Clevelando LB apylinkės valdyba: pirm. Mylita Nasvytienė, vicepirm. Dalia Puškorienė, vicepirm. dr. Viktoras Stankus, sekr. dr. Dainius Degesys, ižd. Viktoras Šilėnas, Jaunimo sekcija — Andris Dunduras, spec. projektai — Aida Bublytė-O'Meara ir Algis Gudėnas, tech. patarėjas Vytautas Nasvytis, talkinant „Vilties" draugijai, spalio 7-8 d. puikiai suruošė tradicines Lietuvių dienas, kuriose paminėta ir „Dirvos" 85-jų metų sukaktis.

Energingoji apylinkės valdyba vėl kviečia į Rudens poezijos popietę, lapkričio 19 d., sekmadienį, 4 val. p.p. Dievo Motinos parapijos svetainėje. Dalyvauja Kauno valstybinio akademinio dramos teatro aktorius Petras Venslovas. Įėjimo auka 5 dol.

Susikaupimo diena

Gruodžio 2 d., šeštadienį „Ateities" klubo tradicinė susikaupimo diena — rekolekcijos, rengiamos Dievo Motinos parapijoje. Susikaupimui vadovaus kun. Kęstutis Kevalas, studijuojąs Amerikoje.

Koncertas

„Gija" gruodžio 2 d., šeštadienį, 8 val. vak. Lietuvių namų salėje rengia Andriaus Mamontovo ir jo vadovaujamos muzikantų grupės koncertą.

V. R.

Ne tik „Draugas" lanko savo ištikimuosius skaitytojus, bet retkarčiais juos aplanko ir jo vyr. redaktorė. Š.m. spalio 8 d. jai teko ligoninėje aplankyti sunegalavusį „Draugo" skaitytoją Igną Stanką.

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.

Subscription Rates: $100.00. Foreign countries $115.

Postmaster: Send address changes to Draugas – 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiunčiame. Prie pavardės ir adreso, siųsdami laikraštį pažymime, iki kada prenumerata galioja.

DRAUGO prenumerata yra mokama iš anksto.

	Metams	1/2 metų	3 mėn.
JAV	$100.00	$60.00	$38.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	$115.00	$65.00	$45.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	$60.00	$45.00	$33.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	$65.00	$50.00	$38.00
Užsakant į Lietuvą:			
Oro paštu	$500.00	$250.00	
Reguliariu paštu	$100.00	$55.00	
Tik šeštadienio laida oro paštu	$160.00	$85.00	
Tik šeštadienio laida reguliariu paštu	$55.00		

Vyriausia redaktorė – Danutė Bindokienė

Administratorius – Valentinas Krumplis

Moderatorius – kun. Viktoras Rimšelis

- Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos, gavus prašymą, ką nors skelbti.
- Redakcija straipsnius taiso savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą. Pacientai priimami absoliučiai punktualiai. Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai.
4647 W. 103 St., Oak. Lawn, IL
Tel. 708-422-8260

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S.79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

DR. L. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
9055 S.Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
Specialybė – Vidaus ligų gydytojas
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave. Sts. 5 ir 6
Chicago, IL 60638.
Tel. 773-229-9965
Valandos pagal susitarimą

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

LINAS SIDRYS, M.D.
Akių ligos / Chirurgija
9830 S.Ridgeland Ave.
Chicago Ridge, IL 60415
Tel. 708-636-6622
4149 W. 63rd. St.
Tel. 773-735-7709

KADA PRASIDĖJO LIETUVOS GYVENTOJŲ GENOCIDAS?

VIOLETA RUTKAUSKIENĖ

Piktavališkas Sovietų Sąjungos ir Vokietijos suokalbis bei Molotovo-Ribbentropo slaptieji protokolai sovietų valdžiai sudarė sąlygas vykdyti komunistinį genocidą ne tik prieš Baltijos valstybes ar jų gyventojus, bet ir prieš senus politinius Stalino priešininkus, apsigyvenusius Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje. Jau 1939 m. spalio 10 d. Lietuvos-Rusijos savitarpio pagalbos sutartis ir jos pagrindu į Lietuvą įvestos karinės įgulos Sovietų Sąjungai puikiai parengė sąlygas įgyvendinti mūsų šalies užgrobimą, vykdyti neregėto smurto ir teroro akcijas prieš gyventojus. Ši jėga įbrukta pagalbos sutartis Stalino agentams atvėrė kelius, nekliudomai pasiekti ir Lietuvoje gyvenusius L. Trockio bendraminčius bei jo rėmėjus.

Ipirštoji pagalba atėjo netrukus. 1940 m. birželio 15 d. Lietuvos keliais jau riedėjo sovietiniai tankai, žygiavo nuvargę raudonarmiečiai, kuriuos, kaip išvaduotojus iš kapitalistinės vergovės ir kruvinojo Smetonos režimo, su gėlėmis džiaugsmingai sveikino Lietuvos mažumų atstovai: žydai ir rusai, taip pat negausus vietinių lietuvių komunistų ir jų rėmėjų būreliai. Vargu, ar tada bedžiūgaujantys Lietuvos mažumų atstovai nujautė, kad Maskva, atsidėkodama už šiltą sutikimą, ir jiems jau buvo paruošusi „dovanėlę". Ar žinojo mūsų kitataučiai, jog jau rytojaus dieną, vos pasirašius 1939 m. spalio 10 dienos savitarpio pagalbos sutartį, jau spalio 11-ją, pasirodė Maskvos NKVD instrukcijos apie priešsovietinių elementų likvidavimą Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Skubiai enkavedistų parvoštieji sąrašai apėmė net 14 kategorijų priešsovietiškai nusiteikusių Lietuvos gyventojų (Ch. Andew, O. Gordievsky, „KGB: the inside story, N.Y., USA", 1990, p. 248-249), tarp kurių su gausiai išvardintais lietuviais ir lietuviškų organizacijų nariais, beveik pirmaisiais numeriais buvo įrašyti ir kitataučiai prieštarybinių politinių partijų ir grupių nariai: trockininkai, dešinieji eserai, menševikai, socialdemokratai, anarchistai bei kiti marksistiniai eretikai, o taip pat visi išbrauktieji ar savo noru iš komunistų partijos bei komjaunimo organizacijos pasitraukusieji nariai. Toliau atitinkamai buvo parduotuvių, hotelių ir restoranų savininkai, valstybinių įstaigų tarnautojai, politiniai veikėjai, karinių organizacijų nariai, kariškiai, teisininkai, policininkai, kunigai, ūkininkai ir netgi esperantininkai bei pašto ženklų rinkėjai-filatelistai. Susidorojimas numatytas ir su visais politiniais emigrantais, repatriantais, kontrabandininkais ir kitais perėjūnais, taip pat carinės Rusijos veikėjais, baltagvardiečiais, kitų rusiškų, ukrainietiškų, baltgudiškų tautinių organizacijų atstovais, o tuo pačiu ir su lenkų tautine organizacija „OZON", ir nepartiniu bloku, lenkų socialistų ir nacionaldemokratų partijų vadais, kitomis lenkiškomis organizacijomis ir jų nariais. Žinioms apie priešsovietinius elementus rinkti ir operacijoms vykdyti buvo paskirti patikimiausi NKVD agentai Lietuvoje. Už tautininkų suregistravimą atsakingu buvo Krastinas, už voldemarininkus — Dembo, trockininkus ir eserus — Finkelšteinas, krikščionis demokratus — Komodaitė, liaudininkus ir socialdemokratus — Kacevičius. Atsakomybę už visų žinių ir sąrašų sudarymą bei savalaikį pristatymą turėjo antrojo skyriaus viršininkas Todesas (V. Tininis, „Sniečkus 33 metai valdžioje", V., 1995 p. 170). Kaip šiandieną laisvojo pasaulio šalyse sukaupta istorinė medžiaga ir esami faktai rodo, sovietai siekė susidoroti ne tik su lietuviais ar lojaliais Lietuvos kitataučiais. Maskva nepasitikėjo netgi savo rėmėjais, net pačia Lietuvos komunistų partija (LKP) bei jos nariais. Dažnos lietuvių komunistų išdavystės ir nuolatinis LKP narių demaskavimas nepriklausomoje Lietuvoje nuo seno kėlė NKVD itarimus, jog kai kurie kompartijos nariai yra susiję su nepriklausomos Lietuvos saugumo tarnybomis.

Maskva gerai žinojo, kad tarp LKP partijos narių, ypač tarp žydų tautybės partiečių, sudariusių pusę visų partijos narių, buvo nemažai Trockio simpatikų ir jo veiklos pasekėjų. Kaip Stalino agentai kovojo su trockininkais ir nepatikimais kompartijos nariais nepriklausomoje Lietuvoje ir plačiame pasaulyje, galėjome susidaryti vaizdą iš ankstesnių pasakojimų apie A. Taubman ir J. Grigulevičių. Ne paslaptis, kad ir pats LKP pirmasis sekretorius A. Sniečkus, ištikimai tarnaudamas Stalinui bei jo parankiniams, buvo aršus Trockio ir jo šalininkų priešas, geras Maskvos agentų talkininkas, kovojant prieš tokius marksistinius eretikus, kaip trockininkai.

Prie Vilniaus Visuomenes sveikatos centro veikiančios Sveikatos saugos skyriaus (iš kairės): gyd. Vaidas Kukurėnas, Olga Melinchova (iš Kaliningrado), Pranė Šlutienė, gyd. Ramunė Barkauskienė ir gyd. Daiva Žeromskienė iš Klaipėdos.

Didėjantis Trockio populiarumas Rusijoje ir viso pasaulio komunistų tarpe kėlė nuolatinį nerimą Maskvoje. Masiniai susidorojimai su trockininkais vyko ne tik užsienyje, bet ir šalies viduje, paliesdami plačius Rusijos gyventojų sluoksnius. Bene didžiausią spaudimą čia patyrė žydų tautybės žmones, nes jų tarpe Trockio idėjos turėjo pasisekimą ir nemažą palaikymą. Netrukus ta represijų banga atsirito ir iki Lietuvos trockininkų bei tomis idėjomis užsikrėtusių kompartijos narių ar jiems prijautusių. Jau 1937-siais Maskvoje konfidencialiame pokalbyje su Kominterno sekretoriumi M. Triliseriu (iš Kauno kilusiu žydu M. Moskvinu) A. Sniečkui pasiūlyta nutraukti visus ryšius su kai kuriais Lietuvos komunistais, tarp jų ir su LKP CK sekretoriumi Iciku Meskupu (žr. „Sniečkus 33 metai"..., p. 22). Matyt, vėliau iš pagrindų dėl tų pačių priežasčių į priešsovietinių elementų likvidavimo sąrašus kartu su trockininkais pateko ir nemaža dalis nepatikimųjų Lietuvos komunistų. Tačiau Stalinui ir jo agentams to dar neužteko. Pasiremiant karo metu į JAV patekusiais slaptais NKVD dokumentais ir jų pagrindu 1947-siais m. parašyta knyga, į tuos nepatikimųjų Lietuvos gyventojų sąrašus buvo įrašyti ir žydai kontrevoliucionieriai, įskaitant ištisas sionistų grupes, žydų laikraščių leidėjai, Bundo ir žydų karinių fašistinių („Jewish militarized-Fascist formations") organizacijų nariai („Forced Labor in Soviet Russia", D. J. Dalin, B. Nikolaevsky, USA, 1947. p. 267-268) ir net žydų religijos atstovai. Tie, į Vakarus slapta išgabenti NKVD dokumentai ir kai kurių 1940-1941 m. nuo komunistinio režimo nukentėjusių asmenų šviežiai užfiksuoti liudijimai, parodo, kad į sovietams pavojingųjų asmenų sąrašus buvo įtraukti platesni Lietuvos gyventojų sluoksniai nei mes šiandieną įsivaizduojame. Tada, tomis 1940 m. liepos 11-12 d., pagal A. Sniečkaus (1940.07.07) patvirtintą priešsovietinių elementų likvidavimo planą, buvo suimta 2,000 Lietuvoje veikusių politinių partijų veikėjų, į tą skaičių įskaitant ir trockininkus, eserus, nepatikimus komunistus bei komjaunuolius. Po liepos 11-12 d. pirmosios areštų bangos, gyventojų suėmimai buvo vykdomi toliau, tik mažesnėmis grupėmis. Pasmerktieji paprastai buvo suimami naktimis ir neretai po suėmimo visai dingdavo be pėdsakų. Taip nuo 1940 m. liepos 11-12 d. iki 1941 m. birželio 22 d. sovietai Lietuvos kalėjimuose įkalino 12,000-15,000 politinių kalinių („Soviet Genocide in Lithuania", J. Pajaujis-Javis, N.Y., USA, p. 45). Suimtųjų tarpe buvo nemažai žydų, rusų, lenkų, baltarusių, todėl, prasidėjus masinei Lietuvos gyventojų deportacijai 1941-jų birželio 14-15 d., su lietuvių tremtiniais į katorgas buvo vežami ir Lietuvos kitataučiai.

Štai keletas paliktųjų prisiminimų. Sibiro tremtinė Stefanija Rūkienė 1968 m. Cleveland išleistoje knygoje „Vergijos kryžkeliuose" rašo: „— greta mūsų vagono stovėjo vagonas su žydais. Buvo tremiama žydų rabinų mokykla su auklėtiniais ir mokomuoju personalu. Dūkšto žydai juos labai rėmė maistu ir kitomis gėrybėmis... (žr. p. 57-58). Visi jie buvo nuvežti į Krasnojarsko darbo stovyklas... Kai kurie žydai, grįžę iš ten, gyveno Bakšare (gyvenvietė Sibire) ir pasakojo, kad dauguma ano vagono keleivių išmirė..." (p. 24., 2 dalis — „Grįžimas į laisvę", Cleveland, USA, 1970) — toliau prisimena šios knygos autorė. Kita Sibiro tremtinė A. Goberienė savo prisiminimuose knygoje „Ešelonų sesės" pasakoja: — „Užėjus šalčiams, visus tremtinius perkėlė į barakus: į vieną lietuvius, į kitą žydus"... (p. 81). Su ja tremties vargus vargo bei visus sovietinius lagerių baisumus kentė ir iš Lietuvos išvežtųjų žydų šeimos. Ji pateikia maždaug septyniolikos Lietuvos žydų šeimų pavardes. Čia buvo Blium 3-jų asmenų šeima, Jofe su žmona, Lipman su žmona ir vaikais, Levinienė su mergaite, Perelšteinas su sūnum Gariku, Rubenšteinas su Rozman, su sūnumis bei dar daug kitų iš Lietuvos prievarta atvežtųjų. Čia buvo ir Šoganų šeima. Šoganas Kaune buvo turtingas miško pirklys, turėjo namus, prie kurių vėliau buvo prikabinta lentelė, jog kadaise čia gyvenęs žymus revoliucionierius Dzeržinskis (ten pat, p. 112). Prieš karą kiekvienas Lietuvos žydas ir kiekvienas sionistas žinojo Benjamin Berger pavardę. Šis žilagalvis, inteligentiškų akių žmogus prieš karą buvo Lietuvos Sionistų organizacijos pirmininkas. Atėjus sovietams, jis apkaltintas už dalyvavimą reakcinėje sionistų organizacijoje ir, kaip kriminalinis elementas, 1941 m. ištremtas 10 metų į sunkiųjų darbų lagerį, rašoma D. J. Dallin ir B. Nikolaevsky 1947-jų metų knygoje (p. 33-34) „Forced Labor in Soviet Russia".

Tačiau nerami situacija Vakaruose ir nuojauta apie artėjančią karo pradžią Maskvos emisarams bei vietiniams jų kolaborantams neleido ramiai užbaigti planuoto susidorojimo su likusiais Lietuvos žmonėmis.

Bus daugiau

Danutė Bindokienė

Kam priklauso Karaliaučius

Kai paaiškėjo, pagrindiniai didžiųjų partijų kandidatai į Baltuosius rūmus, žinias ir apskritai nusiteikimą vidaus bei užsienio politikos klausimais pradėjo analizuoti ir žiniasklaida, ir save vienokios ar kitokios srities žinovais laikantys. Tuomet pasigirdo nusišaipymai, kad mažiausiai apie pasaulį už Amerikos ribų nusimano George W. Bush, nes jis pasikalbėjimuose negalėjo atsakyti į daugelį klausimų, o juo labiau įvardinti užsienio šalių sostines.

Žinoma, čia nedidelis nusižengimas, nes po Antrojo pasaulinio karo sparčiai keitėsi valstybių sienos, net pavadinimai, o juo labiau jų sostinių vardai. Nykstant europiečių kolonijoms Afrikoje ar kitur, tų pasikeitimų atsirado tiek daug, kad nebuvo spėjama spausdinti naujas, pataisytas geografijos vadovėlių laidas, ar enciklopedijas.

Nuo to laiko, kai George W. Bush ar Al Gore trynė mokyklos suolus, mūsų planetos geografija kone neatpažįstamai pakito, tad nereikia stebėtis, jeigu jiedu vieno ar kito dalyko nežinojo. Kai kandidatas pateks į Baltuosius rūmus, turės pakankamai patarėjų, kurie suras atsakymus į kiekvieną klausimą...

Antra vertus, pasaulio vadai niekuomet nepasižymėjo per dideliu geografijos žinių bagažu. Argi kitaip vadinamieji sąjungininkai po Pirmojo pasaulinio karo būtų Klaipėdą ir jos teritoriją paskyrę prancūzų globai? Juk ši sritis buvo nepatogiai toli nuo Prancūzijos, o „administratoriai" visiškai nenusimanė nei apie jiems pavesto krašto gyventojus, nei apie jų poreikius. Patiems lietuviams teko „sąjungininkų" klaidą atitaisyti ir juos išprašyti iš Lietuvos teritorijos.

Po II pas. karo lyg yla iš maišo išlindo kita nesąmonė: karo metu sovietų užgrobtus kraštus palikti Maskvos glėbyje. Nors amerikiečių, anglų, prancūzų kariuomenės netrukus iš savo okupuotų zonų pasitraukė, sovietų imperija jose šeimininkavo dar pusšimtį metų. Tačiau ir po sovietijos žlugimo pasiliko eilė neišspręstų teritorinio priklausomumo klausimų. Mums vienas opiausių — Karaliaučiaus kraštas, visame pasaulyje dabar vadinamas bolševikiškojo palikimo vardu — Kaliningradas.

Kadangi Karaliaučius yra visiškai atskirtas nuo Rusijos, kuri miestą ir jo artimąją teritoriją tebesisavina, susidaro nemažai sunkumų jį pasiekti, aprūpinti „savo piliečius" būtiniausiomis prekėmis, o ypač kariuomenę, kurios Karaliaučiuje sutelkta keli šimtai tūkstančių. Net Vakarų sąjungininkai pripažįsta, kad „Kaliningradas" tapęs viena pavojingiausių, geriausiai ginkluotų Maskvos satelitinių sričių, iš kurios ypač lengva pasiekti ir Lenkiją, ir Vokietiją, ir dar toliau.

Daugelis sutinka, kad Karaliaučius yra tigras, atsargiai laikomas už uodegos: nei jį paleisti įmanoma, nei ilgai išlaikyti bus galima. O ką bekalbėti apie Lietuvą, priverstą toleruoti svetimos valstybės transportus per savo teritoriją į neteisėtai pasisavintą, istoriškai jai priklausančią Karaliaučiaus sritį.

Vakariečiai rūpinasi, kad Karaliaučiaus likimas anksčiau ar vėliau turės būti rimtai sprendžiamas. Niekam nėra paslaptis, kad tai „niekieno" teritorija, kurioje klesti skurdas, nusikalstamumas, korupcija, o taip pat įvairios ligos (apie ŽIV/AIDS užkrėtimus ir pastangas jų plitimą sustabdyti mūsų dienraštyje jau yra plačiai rašiusi Pranė Šlutienė). Visa tai „laisvai eksportuojama" ir į kaimyninius kraštus, ypač Lenkiją, Vokietiją, Lietuvą.

Vietiniai gyventojai save vadina „Europos rusais" ir tiki, kad jie nemažai skiriasi nuo Rusijoje gyvenančių, yra daug „vakarietiškesni", nors pagrindinė kalba ir kultūra yra tik rusų. Lietuvių čia nedaug belikę, nes senuosius išnaikino ar deportavo sovietai, į jų vietą privežę savų kolonistų. Kaip žinome, vis tik Karaliaučiuje ir jo teritorijoje gyvena ir lietuvių, atvykusių į šias vietoves jau po karo. Jie turi net savo mokyklas, organizacijas, tautinių šokių grupes, chorus, yra susikūrusi ir Lietuvių Bendruomenės apylinkė. Lietuviai rūpinasi lietuviškumo išlikimu, kaip ir bet kurie kiti, gyvenantys už Lietuvos ribų.

Šio mėnesio pradžioje vykusiuose Karaliaučiaus gubernatoriaus rinkimuose rungėsi trys Kremliaus statytiniai kandidatai, nes Vladimir Putin intereso sferoje yra išlaikyti šią sritį tvirtoje Maskvos įtakoje. O tas daug vilčių neteikia, kad Karaliaučiaus tarptautinė padėtis pasikeis.

LR SEIMO IR JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS ATSTOVŲ KOMISIJOS DARBO ĮVERTINIMAS

LIŪDA RUGIENIENĖ

Nr.6

Pranešimus darė Ūkio ministerijos Energetikos vystymo departamento direktorius Jonas Kazlauskas, Kauno Energetikos instituto vyr. mokslinis bendradarbis Jonas Kugelevičius, vyriausybės konsultantas Leonas Ašmantas, LR Seimo Ekonomikos komiteto pirmininkas Albertas Šimėnas, taip pat Rimvydas Rukšėnas ir Linas Kojelis. Komisija rezoliucijoje konstatavo, kad pastangos spręsti energetikos klausimus yra intensyvios, tačiau dar fragmentiškos; siūlė LR Seimui ir vyriausybei surengti autoritetingiausią tarptautinę konferenciją, kuri dar iki Seimo sprendimų padėtų išnagrinėti ir susisteminti Lietuvos energetikos klausimų sprendimų variantus Lietuvos stojimo į Europos Sąjungą kontekste bei ES energetikos sistemos raidos perspektyvoje. Iš V. Babiliaus buvo gautas išsamus atsakymas, kuriame jis teigė, kad autoritetinga tarptautinė konferencija dėl Ignalinos AE saugos buvo surengta 1999 m. balandžio 8-9 dienomis, kurioje dalyvavo užsienio specialistai. Dėl komisijos siūlomos konferencijos atsakė, kad siūlymas nėra priimtinas tiek dėl glaustų NES PK tobulinimo terminų tiek ir dėl to, kad dar būtina išspręsti visą eilę praktinių klausimų, ką gali padaryti tik aukščiau minėtos specializuotos ekspertų darbo grupės. Iš kitos pusės Lietuvos energetikos problemos jau yra pristatytos eilėje autoritetingų tarptautinių konferencijų. Esame priversti atsižvelgti ir į tai, kad tokio pobūdžio renginio organizavimas reikalauja gana didelių išlaidų, kurios šių metų biudžete nėra planuotos. Surengus autoritetingiausią tarptautinę konferenciją galbūt būtų buvę galima susitarti dėl strateginio plano. Strateginis sistematingas planas padėtų užimti ar išvystyti atitinkamą politinę poziciją. Reikia pastebėti, kad ar vis vyrauja kontroversinis klausimas — ar Ignalinos AE yra nesaugi? Atominė jėgainė yra svarbus objektas Lietuvos mokslui. Išvada: energetikos strateginis planas dar vis liekasi kontroversiniu reikalu.

Rytų Lietuvos švietimo reikalai

Rytų švietimo reikalais komisija parašė septynias rezoliucijas. Atsakymai buvo gauti iš ministro K. Platelio, viceministrės V. Vėbraitės, Tautinių mažumų ir išeivijos departamento direktoriaus R. Motuzo. Jau nuo 1997 m. Komisija rengia posėdžius šiuo klausimu, į kuriuos kviečia Vilnijos draugijos vadovus, Vilniaus apskrities viršininką ir švietimo atstovus, LR Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininką, Tautinių mažumų ir išeivijos departamento direktorių. Komisija yra aplankiusi ne vieną kartą lietuviškas mokyklas šiame regione. Išklausius pranešimus ir pasisakymus buvo aišku, kad savivaldybės neskiria tinkamo finansavimo lietuviškoms mokykloms. Tai darydamos pažeidžia vaikų teisę gauti išsimokslinimą valstybine lietuvių kalba. Komisija pasiūlė, kad valstybine lietuvių kalba vedamos mokyklos būtų finansuojamos tiesiogiai per apskritis. Reikia džiaugtis, kad vyriausybė taip ir padarė. Apskritis galėjo pasirūpinti lietuviškų mokyklų steigimu ir tvarkymu, nes kai kurios iš jų reikalavo remonto, pertvarkymo ir t.t. Turgeliuose mokytojos gyveno mokykloje, nebuvo joms nuomojami butai. Šis reikalas jau yra sutvarkytas, mokytojoms butai įrengti. Komisija buvo siūliusi, kad JAV Lietuvių Bendruomenės apylinkės ir pavieniai Amerikos lietuviai tęstų ir plėtotų konkretų bendradarbiavimą su šio krašto lietuviškomis mokyklomis. Detroito apylinkė paėmė globoti Turgelius, Clevelando apylinkė išsiuntinėjo per 60 siuntinių įvairioms mokykloms. Tautos fondas pasiryžo pastatyti mokyklą, Lietuvių fondas skyrė mokytojams vienkartines finansines stipendijas. Reikėtų ir toliau stengtis, kad šio regiono mokyklos būtų išeivijos globojamos. Lankant mokyklas, teko pastebėti, kad čia yra daug gabių vaikų, kalbančių net trimis kalbomis, nors ir labai neturtingų. Jų talentai neturėtų būti nepastebėti, nes kiekvienas gabus ir išsimokslinęs jaunuolis yra pats didžiausias valstybės turtas, ateityje jų gabumai ir sumanumas atneš valstybei pačią didžiausią dvasinę ir materialinę naudą.

Dviguba pilietybė

Komisija priėmė dvi rezoliucijas dėl dvigubos pilietybės. LR piliečiai, išvykę iš Lietuvos po 1990 m. kovo 11 d. ir priėmę kitos valstybės pilietybę, praranda Lietuvos Respublikos pilietybę. 2000 m. kovo 10 d. rezoliucijoje Komisija konstatavo, kad toks LR pilietybės praradimas neigiamai veikia asmens požiūrį į Lietuvą, neduoda jokios naudos LR ir be reikalo mažina LR piliečių skaičių. Komisija skatino Pilietybės reikalų komisiją neatidėliojant parengti įstatymų pakeitimų projektus, kad priėmus kitos valstybės pilietybę, būtų galima išlaikyti LR pilietybę. Šis yra nepaprastai opus klausimas tiems, kurie šiuo metu išvyksta iš Lietuvos. Ateityje migracija tarp Vakarų pasaulio ir Lietuvos nemažės, o didės, ypač jei Lietuva įstos į NATO ir ES. Dviguba pilietybė nėra nieko naujo šių dienų pasaulyje, žmogus gyvenamąją vietą gali keisti daugelį kartų. Kodėl reikėtų atsisakyti savo valstybės piliečių, jei jų ir taip nėra daug? Išvykimas iš krašto nereiškia lojalumo stoką, kartais aplinkybės žmogų priverčia taip pasielgti. Į Jungtines Amerikos Valstijas lietuviai keliavo jau prieš pusantro šimtmečio. Keliavo, keliavo, sugrįžo ir vėl keliaus ir vėl sugrįš, žemė apvali.

Lietuvos gyvenotojų genocidas

1997 metais vasaros posėdžiuose pradėjome svarstyti Lietuvos gyventojų genocido opų klausimą, daugiausiai gaudami informacijos iš Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro. B.d.

ILGAMETĖ LIETUVOS VYČIŲ KUOPA

Šiais metais sukanka 85-ri metai nuo Lietuvos Vyčių 36-tosios kuopos Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo parapijoj įsisteigimo. 1926 m. „Drauge" šitaip buvo aprašyta jų veikla. Parodyti, kaip tuomet organizacijos veikė lietuvybės išlaikymui, pateikiame šį aprašymą visuomenės dėmesiui.

„Džiaugsminga yra sveikinti mūsų kuopą jos gyvavimo dešimties metų sukaktuvėse. Džiaugsmo jaunuoliui-ei, džiaugsmo kuopai, džiaugsmo visai L. Vyčių organizacijai, džiaugsmo lietuvių tautai.

Metai prabėgo kaip upės vanduo; bet jie nubėgo į didžias mares, okeanus. Mūsų Lietuvos Vyčių 36-tos kuopos gyvavimo metai subėgo į okeaną — gyvuoja šiandien kaipo gigantiškas Pacifiko vandenynas, milžiniškas, nepergalimas. Mūsų kuopa, suėjus dešimts metų, užaugo, ir štai, egzistuoja progresyviškai, pasisekusiai, milžiniškai!

Mūsų kuopa užsimezgė kai Nekalto Pras. Šv. P. M. parapija buvo jaunutė — pradžioje 1916 metų. Pirmas susirinkimas įvyko kai mokyklos pamatai buvo baigiami, kai stogą dengė. Pradžia visai menka — bet pabaiga, milžiniška!

Mūsų kuopos užsimezgimas. Užmanytojai, organizatoriai mūsų kuopos buvo asmenys siekią aukšto idealo. Jiems rūpėjo organizatyvė darbuotė jaunuolių šioj parapijoj; organizatyvė darbuotė obalsiu: Dievas ir Tėvynė! Kur priglausti šios kolonijos jaunimą? Kaip juos sulaikyti nuo pilno suamerikonėjimo, nuo pamiršimo Dievo, nuo moralės pražūties?

Kun. klebonas Ant. Briška, įžymus publicistas ir visuomenės veikėjas; R. Andreliūnas, tėvynės mylėtojas; P. Kvietkus, idealistas; p-lė A. Aušraitė, jaunimo amatorė, ir kiti suprato L. Vyčių organizacijos svarbumą. Jie pamatė, kad šioj organizacijoj išgalėjimai bei jaunuolių fakultetai gali tobulai pasiekti savo norus, impulsus. Čia jaunimas auga racionališkai. Pirmas uždavinys žmogaus yra ištikimybė Dievui Sutvėrėjui, o L. Vyčių organizacijoj ištikimybė Dievui yra obalsiu; antras žmogaus uždavinys yra ištikimybė tautai, o L. Vyčių organizacijoj ištikimybė tautai yra obalsiu. **Dievas ir Tėvynė!**

Mūsų kuopa buvo organizuota minėtais idealingais pagrindais. Neleido organizatoriai svajonėms virsti vien iliuzijoms — aktyvumas pasirodė. Steigėjai mūsų kuopos pasėjo savo svajonių sėklą, ir šiandien iš pirmo susirinkimo, kuriame dalyvavo vos 16 narių, išdygo į narių skaičių virš šimto!

Stropus pasiryžimas nuversti kalnus, nuveikti milžinus darbus buvo mūsų jaunos kuopos pirmieji siekiai. Kiekvienas jaunuolis pilnas entuziazmo. Vakarai, paskaitos, veikimai parapijos naudai, šelpimas lietuvių nukentėjusių Lietuvos laisvės reikalais buvo siekiai mūsų veikimo. Vien siekiais nepasiliko, jie virto darbais, pasisekimais, nugalėjimais.

Augimo trukdymas. Augimas, pažanga į tobulybę niekados nėra be kliūčių. Tas daiktas kuris egzistuoja tobulybėje yra be trukdymų. Aukščiausia Tobulybė yra Dievybė: be pradžios, be pabaigos. Egzistuoja *in aeternitate*. Žmogus šios tobulybės negali pasiekti, bet liglaikinė tobulybė yra galima. Žmogus tobulybėje, žinoma liglaikine, gyvena tada kada jo fakultetai pilnai patenkinti. Pasaulyje žmogaus fakultetai pilnai nėra patenkinti; jisai ieško amžinos tobulybės. Liglaikinė tobulybė yra žmogaus kada jisai, sulyg Aristotelio, pažįsta save; kada jisai žino, kad pirma naturalė teisė yra savęs išganymas; kad antra teisė yra kitų išganymas. Šios teisės priklauso asmenims, bet asmenys susiorganizavę sudaro visuomeniškas naturales teises. Asmeniui naturalės teisės yra personalinės priedermės; draugijai, universalės.

Mūsų kuopa suprato savo teises, ji savo augime liglaikine tobulybe džiaugės. Mūsų kuopa teisingai beaugdama išlaimėjo *jus axistentiae*. Džiaugsmas. Gerumas, bet neilgai. Mūsų kuopoje netrukus pasirodė asmenų, kurie suprato per daug save mylėti; pamiršo antrą naturalę teisę.

Sunkų krizį mūsų kuopa pergyveno 1920 metuose. Įsikūrus mūsų kuopai, tuojau suorganizuota ir choras, kuris netik šventadieniais bažnyčioje giedojo, bet rengė vakarus-koncertus ir gautą pelną daugiausia skirdavo kuopos įsteigtam vargonų fondui. Vien Vyčiai prie šio choro priklausė. Ilgainiui choran įsibriovė negeistinų asmenų. Jiems rūpėjo ne konstruktyvė, bet destruktyvė pusė mūsų kuopos. Iš šio kilo suirutės, rezultate, mūsų choras tapo sugriautas. Intrigos sekė. Del taikos, mūsų garbinga kuopa susirinkimus iš parapijos svetainės perkėlė į viešąją McKinley parko auditoriją. Čia atrado liuosybę, čia ir pasiliks. Nuo pražūties mūsų kuopą išgelbėjo buvęs „Vyties" redaktorius, Ig. K. Sakalas, J. A. Mickeliūnas, a.a. Jonas Stankus ir R. Andreliūnas.

Išgyvenus krizį. Visos tos žemos mūsų priešų priemonės netik kad kuopos nesugriovė, bet dar labiau paskatino organizuotis. Ir, rezultate, mūsų kuopa, 1922 metuose buvo viena didžiausių Chicagoje ir apylinkėje. Šiame laike, kuopa turėjo narių pilnamečių 60, jaunamečių 55. Mūsų kuopa tada turėjo knygyną, savo chorą, dramos ir sporto sekcijas. Kuopos pirmininku tuosyk buvo Stasys B. Pieža.

Dešimčiai metų sukakus. Mūsų nariai studentai Pr. Juškevičius ir Stasys Pieža apleido kuopą 1923. Jie iškeliavo mokslo siektų Seminarijoj Sanctae Mariae ad Lacum. Smūgis ištiko mūsų kuopai, ypač administratyvėje pusėje. Mūsų kuopa apsnūdo. Bet kur yra noras, ten yra ir išėjimas. Po vytės P. Kelpšaitės ir Jono Gotauto pirmininkavimų, pasirodė išgelbėtojas asmenyje Petro Balsičio.

Jaunimo aktyvumas vėl prasidėjo. Gyvumas! Petras Balsitis, Adomas Banys, p-lės M. Stankaitė ir A. Guzaitė, A. Srupša, K. Zaromskis sujudino aktyvumo gyslas jaunuoliuose. Gyvas veikimas prasidėjo. Nauja era užstojo.

Štai, pamatė kuopa, kad dešimts metų tuojaus praslinks nuo to laiko kada kuopa užsimezgė. Mūsų kuopa suprato kas reiškia jubiliejus. Ji suprato, kad milžiniškai reikia paminėti savo gimimo dieną. Kas daryti? Planuoja. Sumanė sutraukti visą jaunimą Brighton Parke po L. Vyčių vėliava. Kaip sumanė, taip padarė. Šimet, mes savo dešimties metų sukaktuves švenčiam grandioziškai! Visas mūsų kolonijos jaunimas, buvęs Šventos Agnietės choras, jaunuoliai-lės mūsų kuopoje. Laimėjimas!

Taigi, mūsų dešimtmetis yra šventė. Mes vėl išlaimėjom, *jus existentiae*, teisę gyvuoti. Dešimtmetis mūsų tai ne galas pasakos, bet klimaksas. Mes dar būtinai susilauksime sidabrinės sukaktuvės!

Lietuvos Vyčių Čikagos apskrities choro koncertas 1918 m. balandžio 21 d., choro vedėjas — komp. Antanas Pocius.

Išlaimėtojai L. Vyčių vajaus 1926 metuose, visas Brighton Parko kolonijos jaunime sveikas išbujojęs dešimtmetį. Sveiki! Valio!"

O 1940 m., švenčiant 25 m. sukaktį Ignas (Ignotas) Sakalas, buvęs „Vyčio" ir „Draugo" redaktorius, 36-tas kuopos narys taip aprašo „kuopos pradžios ir žydėjimo bruožus":

„Lietuvos Vyčių 36 kuopos nario, ir organizacijos veterano, prašomas dideliu malonumu imuos plunksnos, kad pabrėžti bruožus atsiminimų iš pražydusios pilnu gražumu 36 kuopos, kuriai ir aš su savo žmona, persikėlę iš 25 kuopos, Cleveland, Ohio, turėjau laimės priklausyti ir sykiu darbuotis 1919-26 metų laikotarpiu.

Tais laikais priklausyti Lietuvos Vyčių organizacijai jaunimui buvo tautinė ir religinė pareiga — pasidarbuoti Lietuvai, kuri buvo vos atgavus savo laisvę ir nepriklausomybę. Dėl to ne tik atvykęs iš Lietuvos, bet ir Amerikoj gimęs ir augęs jaunimas, kurio širdyje degė Dievo ir Tėvynės meilė, spietėsi į L. V. organizaciją. Lietuvos Vyčiai tais laikais buvo gyviausia, veikliausia organizacija Amerikoj.

Mintyse, kaip kino teatre per ekraną, bėga vienos paskui kitą kilnios L. Vyčių 36 kuopos asmenybės, užgrūdinto patriotizmo, nepalaužiamos valios, nesibijančių jokių kliūčių — kuopos steigėjai: P. Kvietkus, A. Andreliunas, A. Aušraitė su kleb. A. Briška priekyje, didžiausi kuopos ramsčiai ir veikimo iniciatoriai: J. Stankus, A. Banys, B. Jovaišas, pradžioje minėtas K. Zaromskis, A. Šriupša, A. Mažeikaitė, A. Gužaitė, O. Ivinskaitė, A. Jovaišas (dabar daktaras), P. Juškevičius (dabar kunigas), Palionis (dabar advokatas), St. Pieža (tuomet dar boisas, dabar žurnalistas, vieno anglų dienraščio korespondentas) seserys Jovaišaitės (dabar mokytojos), O. Rezgaitė (dabar dain. O. Piežienė), seserys Stankaitės, T. Volkas, P. Balčiūnas, J. Paškauskas ir visa eilė kitų veikėjų. Daugelis jų yra sukurę šeimas, išauginę pavyzdingus sūnus, dukteris, kurie seka tėvų pėdomis, dirba jų pradėtus darbus ir būna pavyzdžiu kitiems, pavyzdžiui, P. Kvietkus, kurio vaikai šiandie yra žinomi ne tik Chicagoj, bet ir visoj Amerikoj Vyčių organizacijos veikėjai. Jų širdysna įskiepyti tie idealai, kuriems jų tėvai dirbo.

Kas per tą dvidešimtpenkmetį 36 kuopos nuveikta, nei nebandysiu išskaičiuoti. Tasai veikimas apėmė daug sričių: kultūros, apšvietos, meno, sporto ir k. Tasai veikimas buvo plačiai išsišakojęs ir ėjo nelyginant banga įtraukdama į tą sukurį naujų jėgų, iš kurių kilo nauji sumanymai, nauji darbai. Liet. Vyčių 36 kuopa buvo akstinas ir pradžia sporto visoj organizacijoj. Pirmas basebolo tymas — buvo. Liet. Vyčių 36 kuopos tymas. Ja pasekė kitos kuopos ir greit po to Chicagoj susidarė L. Vyčių Chicagos Apskrities Basebolo Lyga. Kiek entuziazmo, kiek jauno užsidegimo pasireikšdavo iš kuopos narių, kuomet jos tymas išeidavo laimėtoju žaidime. Sporto širdis buvo J. Stankus. Kiek jis privaišindavo savo tymą, kiek cigarų išdalindavo po lošimo. Jis ir aikštės surasdavo ir uniformomis bei leidimais pasirūpindavo. Su Vyčiais gyvendamas ir Vyčiams bedirbdamas ir jų reikalais važinėdamas jis ir tragingą mirtį susitiko (žuvo automobilio nelaimėj). Tai buvo skaudus smugis ne tik 36 kuopos, bet ir visai organizacijai.

Dramos meno sritis 36 kuopoje taip pat kuo aukščiausiai stovėjo. Nei viena kuopa ne tik Chicagoj, bet ir visoj organizacijoj nėra suvaidinus tiek veikalų, pačių žymiausių, kiek 36-ji kuopa. Kuopos dramos ratelis, kuriam turėjau laimės aš vadovauti, yra apvažiavęs su vaidinimais visas Chicagos ir apylinkės kolonijas. Didžiausi speigai nesulaikydavo žmonių nuo pamatymo L. V. 36 kuopos dramos vaidinimo. Nei viena vaidintojų grupė nesutraukdavo tiek žmonių, kiek 36 kuopa. Šale vaidintojų ratelio kuopa buvo suorganizavus ir chorą, kuriam vadovavo K. Gaugis, dabartinis Šv. Juozapo parapijos, So. Chicago, vargonininkas.

Ne svetimos kuopai buvo ir kitos mūsų veikimo sritys. Susispietęs kuopon jaunimas pirmas buvo ištiesti pagelbos ranką savo broliams iš tėvynės Lietuvos visuose jų reikaluose. Amerikoj taip pat pirko Laisvės Paskolos Bonus, šelpė studentus, dėjosi prie kiekvieno kultūrinio darbo. 36-ji kuopa buvo tas šaltinis, iš kurio tryško tautinė ir religinė šiluma, kuri gaivino jauną mūs kultūrą ir jai kelią į ateitį tiesė.

Šiandie, 25-kių metų, organizacijoj pasikeitė nariai, pasikeitė veikimas ir jam akstinti būdai. Daugely kolonijų nebeliko nei Vyčių kuopos, kurios anuomet į padanges kilo jaunystės gyvybės liepsna. Jas iveikė beslenkas gyvenimas su nauju obalsiu: kuo mažiausiai pastangų, kuo mažiausiai džiugulių. Bet 36-tos kuopos nepalaužė nei pradžioje gyvenimo kilusios audros, nei vėlesni įvairūs sukuriai. Ji gyvuoja, kaip ir gyvavo. Narių veidai kiti, bet dvasia toji pati. L. Vyčiu 36-tos kuopos vėliava, kaip buvo iškelta, taip ir plevesuoja. Joj spindi išrašyti kilnūs obalsiai: Vyčiai, dirbam Tautai ir Bažnyčiai!"

36-oji Lietuvos Vyčių kuopa, švenčianti 10 metų sukaktį 1926 metais. Ši savaitgalį 36-oji kuopa, veikianti Brighton Parko apylinkeje Čikagoje, paminės savo 85 veiklos metų jubiliejų. Sveikiname!

ATLAIDAI VILNIUJE

Š.m. lapkričio 11-19 d. vyks 2000-ųjų Jubiliejinių metų didieji Aušros Vartų Gailestingumo Motinos atlaidai — Vilniuje Aušros Vartų koplyčioje ir Šventosios Teresės bažnyčioje.

Aušros Vartai — viena žymiausių Lietuvos šventovių. Ji išaugo prie XV/XVI amžių sandūroje pastatytų miesto vartų (gynybinėje miestą juosusioje sienoje). Tuose vartuose buvo išstatytas Švč. Mergelės Marijos kaip Lietuvos sostinės Vilniaus Globėjos paveikslas, kuris XVII amžiaus pirmoje pusėje pradėjo garsėti malonėmis ir nuo to laiko iki mūsų dienų yra gausiai maldininkų lankomas tiek iš Lietuvos, tiek iš kaimyninių kraštų Aušros Vartų Marijos Gailestingumo Motinos kultas išplitęs plačiai pasaulyje — šio paveikslo kopijas randame gerbiamas ne tik Lietuvos, Lenkijos bažnyčiose, bet net ir Afrikoje, Azijoje, Šiaurės ir Pietų Amerikoje. Aušros Vartų Dievo Motinos garbei koplyčia įrengta ir pagrindinės pasaulio katalikų šventovės — Šventojo Petro bazilikos Romoje kriptoje.

Aušros Vartų Dievo Motinos gerbėjai ir mylėtojai buvo XX amžiaus popiežiai: Pijus XI, Paulius VI ir ypač Jonas Paulius II, kuris šioje šventovėje meldėsi 1993 m. rugsėjo 4 dieną.

Lietuvos Vyskupų konferencijos info.

POPIEŽIUS NESIRUOŠIA IŠEITI Į PENSIJĄ

Lapkričio 6 d. pranešimu Vatikanas dar kartą paneigė gandus, kad popiežius Jonas Paulius II po šių metų Kalėdų pasitrauks iš savo pareigų ir išeis į pensiją. Tokie gandai sklinda jau kuris laikas, nes popiežiaus amžius (jis yra 80 metų) ir sveikatos stovis juos skatina. Nepaisant visų negalių ir sunkumų, popiežius Jonas Paulius II planuoja kitų metų birželio mėnesį apsilankyti Ukrainoje, kur jį š.m. spalio mėnesį pakvietė prezidentas Leonid Kučma.

SKELBIMAI

ELEKTROS ĮVEDIMAI – PATAISYMAI
Turiu Čikagos miesto leidimą. Dirbu užmiesty. Dirbu greitai, garantuotai ir sąžiningai.
773-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

AUTOMOBILIO, NAMŲ, SVEIKATOS, IR GYVYBĖS DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Off. Mgr. Auksė S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. (708) 424-8654
(773) 581-8654

Window Washers Needed!
40,000 per year. We need 100 crews. No exp. necessary. Will train. Must have valid driver's license and transportation. Must be fluent in English. **L.A. McMahon Window Washing. Tel. 800-820-6155.**

Kalame visų rūšių „sidings", „soffits", įdedame lietvamzdžius (gutters) ir dengiame stogus. **Skambinti Romui tel. 630-774-1025.**

TAISOME
SKALBIMO MAŠINAS, ŠALDYTUVUS, ŠILDYMO SISTEMAS, VIRYKLAS, ORO VĖSINTUVUS.
H.DECKYS
TEL. 773-585-6624

First Personal bankas ieško tarnautojo/tarnautojos dirbti sąskaitų atidarymo ir aptarnavimo skyriuje Čikagos įstaigoje, 6162 S. Archer Ave. Anglų ir lietuvių kalbos mokėjimas būtinas. Supratimas apie kompiuterius pageidautinas, bet nebūtinas. **Kreiptis į Janine Masny, tel. 773-767-5188.**

D & L Service padeda išsilaikyti vairuotojo teises, gauti Social Security. Padedame susirasti darbą. Mokome anglų kalbos. **Tel. 1-773-927-1385; 1-847-682-9464.**

Tai - Jūsų laikraštis
DRAUGAS
THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

GREIT PARDUODA
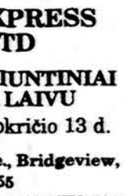
RE/MAX REALTORS
OFFC.(773) 586 - 5959
HOME (708) 425 - 7180
MOBIL (773) 586-8295
RIMAS L.STANKUS
• Greitas ir sąžiningas patarnavimas
• Nuosavybių įkainavimas veltui
• Perkame ir parduodame namus
• Pensininkams nuolaida

Išnuomojamas Oak Lawn, IL, įruoštas butas (English basement). Labai didelis, 1 mieg. Už elektrą ir šilumą sumoka savininkas. $600 į mėn. Yra baseinas ir teniso aikštelė, graži aplinka.
48 St. ir Damen Ave. išnuomojamas 2 mieg. butas. Savininkas sumoka už elektrą, šilumą ir vandenį. $450 į mėn.
First Rate Real Estate, Aušra Padalino, tel. 773-767-2400.

Reikalingi dažytojai su patyrimu Amerikoje. Privalo turėti automobilį. Darbas šiauriniuose rajonuose. Skambinti **tel. 847-808-9109 vakare nuo 8-10 val., dieną tel. 847-980-7887.** Susikalbėsite angliškai, rusiškai. 35590

BALTIA EXPRESS CO. LTD
KALĖDINIAI SIUNTINIAI Į LIETUVĄ LAIVU
Priimami iki lapkričio 13 d.
7269 S. Harlem Ave., Bridgeview, IL 60455
Tel. 1-800-SPARNAI; 1-800-772-7624
1554 Carmen Drive, Elk Grove Village, IL 60007
Tel. 1-800-AMBER XP; 1-800-262-3797
Skambučiai į Lietuvą 8 c/min.

Nuoširdžiai sveikiname mūsų ilgametį draugą ir brolį

RIMANTĄ DUMBRĮ,

sulaukusį 60-ojo gimtadienio.
Tiek ilgai gyvenimo jūroje išsilaikiusiam, linkime ir toliau gero vėjo, ilgiausių metų, sveikatos ir sėkmės!

Antanas
Gediminas
Robertas

ISTORINĖ KRAŽIŲ VIETOVĖ

Turbūt reta Lietuvos dalis turi tokią turtingą ir dramatišką istoriją, kaip Kražiai. Ši garsi vietovė yra Kelmės rajone. Jei mūsų sostinės Vilniaus vardą istoriniuose rašytiniuose šaltiniuose randame 1323 m. LDK Gedimino laiškuose, tai Kražiai minimi jau 1253 m., Pirmojo Lietuvos Karaliaus Mindaugo laiškuose, o 1257 m. Karalius Kražius užrašo Kalavijuočių ordinui.

2003 m. Kražiai minės savo 750-ąsias metines.

Ši vietovė labiausiai išgarsėjo 19-to šimtmečio pabaigoje, lietuvių tautinio išsivadavimo epochoje. Jie išgarsėjo pasipriešinimu caro valdžiai, siekusiai uždaryti ir sunaikinti didingąją Kražių šventovę. Nuo dabar kasmet pradedama minėti garsiųjų Kražių skerdynių sukaktį.

Prieš kelerius metus į Kražius paskirtas jaunas klebonas — Alionidas Budrius, kuris ėmėsi iniciatyvos prikelti naujam gyvenimui Senosios Lietuvos kultūros židinį ir švietimo centrą. Neseniai kun. A. Budrius lankėsi Amerikoje. Ta pačia proga jis aplankė Los Angeles lietuvių telkinį, kuris š.m. rugsėjo 30 ir spalio 1 d. šventė didžiausią metinę šventę, pavadintą Lietuvių dienomis. Į šią šventę atsilankė tūkstančiai lietuvių ir amerikiečių.

Kražių klebonas kun. A. Budrius.

Vykstančios šventės proga kun. A. Budrius buvo pakviestas būti garbės svečiu ir susipažino su losangeliečiais, juos pasveikino Lietuvos vardu.

Pasinaudodamas šia proga, pakviečiau kun. A. Budrių pasidalinti pokalbio mintimis su losangeliečiais.

— Klebone, prašau bent trumpai papasakoti mūsų išeivijos laikraščių skaitytojams apie istoriškai garsius Kražius ir jų dabartinę padėtį.

— Kražiams istorija paliko tokį atminimą, kokio neturi nei vienas kitas panašaus dydžio ar amžiaus Lietuvos miestelis. Rašytiniuose šaltiniuose Kražiai randami jau tuo metu, kai Lietuva pradėjo savo ilgąją kovą su vokiečių ordinu su teise būti savarankiška valstybe. Ir štai Kražius mini karalius Mindaugas, mini Vokiečių Ordino Kronikos, mini Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas.

Ir kaip matome, nuo 15 amžiaus Kražiai įgijo administracines, politines, bažnytines, kultūrines, švietimo bei ūkines funkcijas. Laikui bėgant, tos funkcijos viena su kita lenktyniavo ir į vieną ar kitą pusę nusverdavo miestelio reikšmę, visoje apylinkėje, net visoje Žemaitijoje.

15 amžiuje Kesgailoms atiteko Kražiai. Galima sakyti, nuo to laiko Kražiai tapo Žemaitijos administraciniu centru. Kražiuose nuolat rinkosi bajorų seimai ir keturis kartus metuose vyko teismai.

Po Žemaičių krikšto Kražiuose iškilo parapijinė bažnyčia ir susidarė visos politinės sąlygos. Po sėkmingos baigties Žalgirio mūšyje, Vytautas buvo apsistojęs Kražiuose, pas Skirgailas ir davė nurodymus statyti Kražiuose bažnyčią. Todėl Archangelo Mykolo atvaizdą, mes matome šiandieniniame Kražių herbe, kuris jau patvirtintas prezidento dekretu, ir mes jau turime pasiūdintą vėliavą, kurią praėjusiais metais vyskupas J. Boruta, minint Kražių skerdynių įvykių 106-tąsias metines, pašventino.

Vėliau, jeigu žvelgiame į istorijos puslapį, su Kražiais susijungė Kėdainiai ir Raseiniai. 1614 m. įsteigta Kražių jėzuitų kolegija padėjo pamatus ilgai miestelio švietimo ir kultūros tradicijai.

Tai buvo svarbiausias veiksnys, nes kolegijoje tuomet mokėsi bei mokė nemažai žymių žmonių. Studijavo žemaičių bajorų ir nebajorų vaikai. Gimnazijoje buvo turtinga unikali biblioteka.

Deja, 1842 metais gimnazija buvo iškelta į Kauną. Didžiausias Kražių gimnazijos klestėjimas, kol nebuvo panaikintas Jėzuitų ordinas, buvo šiame mieste. 17 ir 18 amžius buvo Kražių kolegijos, jėzuitų vienuolyno klestėjimo metai.

Nuo 18-to amžiaus Kražiai pradėjo palaipsniui menkėti. O Jėzuitų ordino uždarymo — panaikinimo ir Lietuvos prisijungimo prie carinės imperijos, Kražių gimnazijos uždarymas — iškėlimas ir prieš 107 metus įvykusios Kražių skerdynės.

Šie įvykiai palaipsniui atvedė Kražius iki to, kad jie paliko nežymus provincijos miestelis, nors turintis garbingą seną istoriją, svarbią visai Lietuvai.

Mes žinome Kražių Benediktinų vienuolyno, Kapų ir bažnyčios gynimą, kuris tapo žinomas visam pasauliui. 1891 metais gruodžio 12 d. Rusijos caras davė įsakymą uždaryti Kražių Benediktinų vienuolyną, bažnyčią, kapines, o vienuoles perkelti į Kauno vienuolyną.

Kražiečiai tuo metu rašė prašymus į visas instancijas, prašant palikti neuždarytą vienuolyno bažnyčią.

Į tai nebuvo atsižvelgta ir 1893 metais gegužės 4 d., vienuolės buvo prievarta išvežtos į Kauną, o vienuolyno trobesius ir bažnyčią buvo nutarta

Istorinė Kražių bažnyčia.

nugriauti.

Apie tai sužinoję žmonės, prisimindami kaip buvo nugriauta Tytuvėnų ir Kestaičių bažnyčia, pradėjo rinktis ne tik iš Kražių, bet ir aplinkinių parapijų kaimų. Žmonės budėjo dienos ir nakties metu, neleido kunigams iš bažnyčios išnešti Švenčiausio Sakramento.

Tuo metu į Kražius atvyko pats Kauno gubernatorius su žandarais. Tarp taikių gyventojų ir caro kazokų įvyko krutinas susirėmimas.

Žuvo 9 drąsūs gynėjai. Apie 50 žmonių buvo sužeista. Daugybė žmonių buvo nuplakta, žmonės pažeminti ir prievartaujamos moterys.

1894 m. įvyko kražiečių teismas. Kražiečius gynė žymiausi Vilniaus ir Rusijos advokatai. Buvo apklausta 70 žmonių. Teismas 32 išteisino.

Jaunasis caras Nikalojus II kitiems žmonėms bausmes dovanojo. O bažnyčios gynimo vadus, Juozą Razlauską, Joną Margevičių, Joną Rimkų, Jokūbą Žutautą, teismas nuteisė 10 metų kalėti. Baigus kalėti, atimti visas teises ir ištremti į Sibirą.

Šis įvykis nuskambėjo visame pasaulyje ir pasipylė protestai.

Čia daugiausia pasidarbavo JAV gyventojai — lietuviai emigrantai, Pennsylvanijos senieji angliakasiai. Jie pradėjo skelbti Amerikos spaudoje. Ši žinia pasiekė ir įvairias Europos valstybių sostines. Visi tie veiksmai paveikė, ir buvo sustabdytas kražių bažnyčios uždarymas.

Kražių bažnyčios ir vienuolyno gyvenimas įgavo Kražių Skerdynių vardą. Jis tapo simboliu, ginant katalikų tikėjimą, lietuvybę daugeliui ateinančių kartų ir tapo ypač svarbiu įrankiu, kuris lėmė spartesnę tautinę sąmonę, modernios lietuvių tautos formavimui.

Kražių skerdynės išgarsino miestelį ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Europoje. Tas kražiškių pasipriešinimas padėjo susitelkti visai lietuvių tautai ir pasipriešinimo okupantams tradicija Kražių apylinkėse išliko ir sovietinės okupacijos metais.

Šiemet minėsime 107-tąją Kražių Skerdynių sukaktį, kurios yra mūsų tautai atviro ir drąsaus pasipriešinimo rusinės okupacinės administracijos ir Rusijos kariuomenės prievartai, nukreiptai prieš žmonių tikėjimą, prieš jų dvasinį prisirišimą tradicijoms, savo įsitikinimams yra likęs tikruoju simboliu.

— Šios garsiosios Kražių istorijos, parapijos atnaujinimui ir tolimesnei jos egzistencijai, ką galėtų padėti išeivijos lietuviai?

— Pirmiausia norėčiau padėkoti už tai, kad išeivijos lietuviai, jau yra nemažai padėję. Kadangi lankausi Amerikoje nebe pirmą kartą ir asmeniškų pokalbių bei susitikimų metu, kada kam tekdavo kalbėti apie Kražius, pateikti savuosius norus ir projektus, man teko surinkti šiek tiek aukų. Šių aukų dėka aš galėjau padaryti, ką jau mes matome Kražiuose nuveikta.

Pirmiausia buvo teisiškai sutvarkyti visi parapijos pastatų dokumentai, kadangi anksčiau buvo privatizuoti, kai kurie parapijos pastatai, jų tarpe ir garsiosios jėzuitų kolegijos rūmai.

Nebuvo įteisinta ir pati šventovė. Reikėjo paruošti visas istorines bylas, sutvarkyti visas žemės bylas, gauti visus reikiamus parašus, visa tai kainavo nemažai laiko ir pinigų.

Mes visa tai atlikome 1998-1999 metais, užbaigėme visus projektavimo darbus, visi tyrimai ir dokumentacija yra atlikta Kražių šventovėje. Prieš keletą mėnesių pasirašiau prašymą gauti finansavimą.

Jeigu pavyks, kitais metais, vyriausybė turėtų skirti lėšas Lietuvos paminklams. Kultūros vertybių apsaugos departamentas, kuris tvarko finansavimą, jeigu jis padės ir tuo būdu galėsime pradėti Kražių šventovės pagrindinius tvarkymo darbus.

Ruošiantis 750 metų Kražių jubiliejui, norėtume, kad šventovė tam jubiliejui turėtume bent sutvarkę iš lauko. Projekte numatyta, kad visi darbai apims ne vienerius metus, kurie tęsis galbūt 5 ar 7 metus. Žinoma, jeigu bus pakankamas finansavimai.

Aš jau atlikau visą projektų dokumentaciją, Kražių Ramovei sutvarkyti. Šitas pastatas yra apleistas, jame nebuvo galima gyventi ir juo naudotis. Apžiūrėję architektai padarė apskaičiavimus ir praėjusiais metais po Velykų mes pradėjome to pastato perstatymą. Visi šie darbai pareikalavo daug darbo ir suaukotų pinigų.

Džiugu pasakyti, kad pastato darbai jau atlikti iki stogo. Ateina žiema, reikia užbaigti stogo darbus. Mes pritrūkome jėgų ir lėšų. Visa tai, jeigu įvertintume sumomis, jau yra atlikta darbų už daugiau kaip 80,000 dolerių. Deja, iš Lietuvos vyriausybės Kražių parapijos darbams mes dar negavome lėšų.

Pažvelgus į istorines vietas, matome Kernavę, matome Trakus. Tas parodo visą seną garbingą Lietuvos istoriją. Tuo pačiu ir Kražiai yra tame pačiame kelyje.

Juo labiau, kad neseniai ir Kražių miestelis yra įtrauktas į Europos Tarybos kultūrinių kelių programą. Baroko kelias, vienuolyno kelias. Tikimės, kad ateityje Kražiai bus plačiai lankoma kaip turistinė Lietuvos vieta.

Mano noras yra iki Kražių jubiliejaus sutvarkyti Kražių Ramovę, kuri prieš karą buvo garsus kultūrinis židinys. Čia yra kun. Stanislovo Rimkaus atminimo vieta. Jis buvo pirmasis bolševikmečio metu suimtas ir nukankintas bolševikų lageriuose. Jo dėka čia vyko kultūrinis gyvenimas. Čia buvo organizuojamos paskaitos, šviečiama visuomenė, kviečiami paskaitininkai ir leidžiamas laikraštis — „Kražių aidai". Čia buvo sukurtas muziejus ir virė visas kultūrinis gyvenimas.

Mūsų didžiausias noras, kad pasitikus Kražių 750 metų jubiliejų, pastatas vėl galėtų tarnauti visuomenei kaip pridera. Norėtume vėl įkurti ramovėje muziejų ir kitas reikiamas parapijos ir visuomenės vietoves.

Todėl norėtųsi, kad ši Kražių bažnyčia, minint garbingą praeitį, atstovautų visai tautai, kaip garsi didelė šventovė. Juo labiau, kad mes pradedame kas metai minėti garsiąsias Kražių skerdynes, į kurias atvyksta vyskupai ir kiti garbingi svečiai. Žinoma, šie minėjimai — sukaktys, pasitarnaus Kražių gerovei ir ateityje.

— Prašau pranešti adresą, tiems lietuviams, kurie norėtų ir galėtų savo aukomis paremti žymiąją Kražių bažnyčią ir jos istorines vietoves.

— Negausių parapijiečių aukomis deramai tvarkyti šventovę ir prižiūrėti yra labai sunku. Išeivijoje, kurie norėtų mus paremti, aukų čekius gali siųsti: Lithuanian Catholic Religious Aid — Religinė Katalikų šalpa, 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207-1410, pažymint, kad aukos skiriamos Kražių fondo parapijai, kad jas galima būtų nurašyti nuo federalinių mokesčių.

Kalbėjosi
Vytautas Šeštokas

• **Berčiūnai.** Spalio 1 d. Berčiūnų Tautos Kankinių bažnyčioje klebonas A. Dauknys aukojo šv. Mišias už šios šventovės statytoją Vytautą Baranauską. Kartu švęsti padėkos Aukos susirinko visi stačiusieji Berčiūnų bažnyčią naujamiestiečiai, panevėžiečiai ir patys berčiūniečiai. Po šv. Mišių buvo surengta agapė.

It makes a world of difference when you fly SAS to Lithuania.

No one makes round-trip travel to Lithuania easier and more convenient than SAS. From Chicago, we offer daily service to Vilnius with a hassle-free connection via Stockholm. When you're ready to return, you'll enjoy same-day travel back to Chicago through our Copenhagen hub. Find out what a world of difference SAS can make for your next trip. Just call your Travel Agent or SAS at 1-800-221-2350 or visit our website at www.scandinavian.net.

Flight #	From	To	Departure Time	Arrival Time
SK 946	Chicago	Stockholm	4:20 pm	7:35 am +1
SK 744	Stockholm	Vilnius	9:20 am	11:50 am
SK 743	Vilnius	Copenhagen	1:40 pm	2:20 pm
SK 943	Copenhagen	Chicago	3:30 pm	5:40 pm

SAS
Scandinavian Airlines

NE VISOS TAUPOMOS SĄSKAITOS VIENODOS!

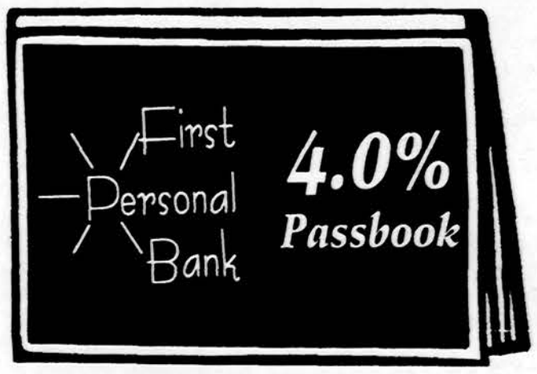

Visi bankai siūlo taupomas sąskaitas —
ne visi bankai moka už jas aukštą nuošimtį.

Atidarykite savo taupomąją sąskaitą
(Passbook Account)
First Personal Banke!

Aukštas nuošimtis — 4.00 % APY
Pinigus galite įdėti ar išimti kada norite.
Pensijos pervedamos veltui.

Sąskaitos apdraustos iki $100,000 federalinės valdžios agentūros.
First Personal Banke susikalbėsite lietuviškai!

First Personal Bank

Building Personal Banking Relationships℠

GARFIELD RIDGE
6162 S. Archer Ave.
Chicago, IL 60638
(between Austin and McVicker)
(773) 767-5188

ORLAND PARK
15014 S. LaGrange Rd.
Orland Park, IL 60462
(near Dominick's and Walgreen's)
(708) 226-2727

Member FDIC
EQUAL HOUSING LENDER

Annual Percentage Yield (APY) is effective as of October 25, 2000 and is subject to change without notice. Minimum deposit of $100 is required to obtain the APY.

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Lietuvių prekybos rūmai paaukojo 1,000 dol. Edvardo Mankaus „Audio-Visual" teatrui. Prekybos rūmų izdininkas Vincas Samaška perduoda čekį First Personal Banko vyr. viceprezidentei Rūtai Staniulienei, kad ši įdėtų jį į teatro sąskaitą First Personal banke.

Filmai

Kino filmų festivalis lapkričio 13-15 dienomis vyks McGuire Hall, St. Xavier Universitete. Bus rodomi filmai: "A Clockwork Orange", "Raising Arizona", "Blade Runner", Daugiau informacijos tel. 773-298-3442.

Teatro festivalis Čikagoje prasidės vakarone su aktoriumi iš Lietuvos Petru Venslovu. Vakaras ruošiamas lapkričio 22 d. 7:30 val.v. Petras Venslovas, baigęs teatrinį fakultetą Lietuvos Muzikos akademijoje, nuo 1972 metų iki šiol dirba Kauno Valstybiniame Akademiniame dramos teatre, kur yra sukūręs pagrindinius vaidmenis režisierių E. Nekrošiaus, J. Vaitkaus, G. Padegimo, J. Ivanausko, J. Jurašo sukurtuose spektakliuose. Su Kauno Valstybiniu Akademiniu dramos teatru aktorius gastroliavo Latvijoje, Gruzijoje, Armėnijoje, Rusijoje, Lenkijoje, Vokietijoje, Kanadoje ir kt. Vaidino Lietuvos ir Latvijos kino studijų filmuose bei Lietuvos televizijos spektakliuose. Jis yra poezijos skaitovų konkursų laureatas ir vienas savičiausių poezijos interpretatorių Lietuvoje. Nuo 1990 m. – Jauno muzikos ir teatro ansamblio „Ainiai" meno vadovas. Atvykite į šio puikaus aktoriaus vakaronę!

Skelbimai

x Karaliaučiaus srities lietuviškų mokyklų paramai per Mažosios Lietuvos Lietuvių draugiją Čikagoje aukojo: **$100** — Eric ir Aldona Ahlm. **$50** — Leo Bagdonas; Adelaida Balbatas; Algirdas ir Regina Dapkus; Aleksandras Jascemskas; Irena Kairytė; Antanas Pumputis; Bronė Šimkus. **$40** — Algirdas Dūda **$30** — Petras Kliorys. **$25** — Eugene ir Danguolė Bartkus. **$20** — Algis ir Stasė Damijonaičiai; Eugenija Račkauskas; Balys Raugas. **$10** — Victor J. Chainas; John ir Valerija Jodwalis; Kostas Mačiulis; Valerija Vaičjurgis. Dėkojame visiems rėmėjams. **„Karaliaučiaus Krašto lietuvybei", 1394 Middleburg Ct., Naperville, IL 60540-7011.**

• **Namams pirkti paskolos** duodamos mažais mėnesiniais įmokėjimais ir prieinamais nuošimčiais. Kreipkitės į **Mutual Federal Savings, 2212 West Cermak Road. Tel. (773) 847-7747.** (sk.)

Siuntiniai Kalėdoms laivu. Paskutinė diena — lapkričio 13 d. TRANSPAK Tel. 773-838-1050.

Suvalkiečių draugijos susirinkimas vyks lapkričio 21 d. 1 val.p.p. Šaulių salėje.

Atvirų durų diena rengiama lapkričio 19 d., sekmadienį, nuo 12 iki 2:30 val.p.p. Queen of Peace High School, 7659 S. Linder, Burbank. Informacija tel. 708-458-7600, ext. 292.

Verta žinoti

Nemokamas seminaras „Kaip pradėti mažą verslą" rengiamas lapkričio 14 d., antradienį, 7 val.v. Oak Lawn bibliotekoje (5300 W. 59th St.). Vietų skaičius ribotas. Informacija tel. 708-422-4990.

Informacijos apie darbus forumas vyks lapkričio 15 d., trečiadienį, 6 val.v. Immaculate Conception Church (8756 S. Commercial). Bus kalbama apie apmokymo programas ir įsidarbinimo galimybes pramonės, komercijos ir statybos srityse. Apie savo ateities projektus pasakos "Ford Motor Corporation" ir "Solo Cup" bendrovių atstovai, kurie taip pat užsimins apie įsidarbinimo galimybes. Bus padėta užpildyti anketas. Informacija tel. 312-432-6301.

Čikagos ramovėnai, talkinant birutietiems ir šauliams, rengia 82 metų Kariuomenės atkūrimo sukakties paminėjimą. Jis įvyks lapkričio 19 d. Šaulių namuose. Minėjimas prasidės pakeliant veliavas Jaunimo centro sodelyje. Iškilmingos pamaldos bus laikomos 10 val.r. tėvų jezuitų koplyčioje. Mišias aukos ir pamokslą pasakys kun. J. Vaišnys, SJ, giedos Vilija Kerelytė, vargonuojant muz. Manigirdui Motekaičiui. Po pamaldų – apeigos prie laisvės kovų paminklo, pagerbiant kovojusius ir žuvusius, gynusius Lietuvos laisvę. Minėjimas Šaulių salėje prasidės 12 val. Pagrindinis kalbėtojas – Lietuvos garbės konsulas Čikagoje – Vaclovas Kleiza, o meninę dalį atliks Algimantas Barniškis. Kviečiame organizacijas atsinešti veliavas, o visuomenę gausiai minėjime dalyvauti ir prisiminti Lietuvos kariuomenės 82 metų sukaktį. Po minėjimo – užkandžiai ir kavutė.

Apie „Neries" tinklinio klubą (Neris Volleyball Club), kurio sportininkai daugiausia yra iš pietvakarinės Čikagos ir priemiesčių pusės, daugiau susižinoti galite „Internete"
nerisvbs.8m.com
e-pašto adresas yra:
neris_vball2ameritech.net

Lietuvių opera rengia metinį pokylį lapkričio 18 d., šeštadienį, Jaunimo centre. 6:30 val.v. – pabendravimas, 7:30 val.v. – vakarienė, šokiams gros Algimanto Barniškio orkestras, 10:30 val.v. – laimingųjų bilietų traukimas. Vietas užsisakykite, skambindami Jurgiui Vidžiūnui tel. 773-767-5609.

Pasaulio lietuvių centro kalėdinė mugė įvyks gruodžio 2-3 dienomis centro didžiojoje salėje. Paskambinkite Aldonai Palekienei tel. 708-448-7436 ir užsisakykite vietas. Salėje stalų skaičius ribotas.

Baletas

Baletas „Spragtukas" ("The Nutcracker") bus rodomas gruodžio 3 d. 2 val.p.p. Rialto Square Theatre (102 N. Chicago St., Joliet, IL 60432). Informacija tel. 815-726-6600.

Ne tik mažų paukštelių žvarbia žiemos diena nepamiršta mūsų geradaris dr. Jonas Adomavičius. Jis daug padeda ir vargstantiems tautiečiams, ypač mūsų Tėvynėje apleistiems seneliams ir mažyliams našlaičiams, vaikams bei vargingai besiverčiantiems moksleiviams. Dr. J. Adomavičiaus labdaringus darbus sunku būtų suskaičiuoti. Ir šiais metais daktaras kaip ir visada atskubėjo su savo dosnia auka – 1,000 dol. – BALFui, ją įteikdamas per Gage Parko BALFo 56 skyriaus pirmininkę. Linkėdami daug stiprybės ir sveikatos gerajam aukotojui, BALFas taria nuoširdų lietuvišką ačiū visų šelpiamųjų vardu.

Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavime lapkričio 18 d. įvyks du simpoziumai – pirmasis NATO plėtros klausimu ir antrasis – „Žvilgsnis į išeivijos ir Lietuvos santykius po 10 Nepriklausomybės atstatymo metų". ALTo suvažiavimas vyks lapkričio 18 d., šeštadienį, Balzeko lietuvių kultūros muziejuje, 6500 S. Pulaski, Čikagoje. Pradžia – 9 val.r. Visuomenė kviečiama dalyvauti.

Balzeko lietuvių kultūros muziejaus Moterų gildija spalio 11 d., šeštadienį, nuo 1 iki 5 val.p.p. muziejuje rengia šeimyninką 2000-ųjų festivalį. Bus proga įsigyti šventinių dovanų, pasistiprinti geru maistu, pasižiūrėti vaizdajuostes ir t.t. Vaikams – specialūs rankdarbėlių užsiėmimai, pasakos, žaidimai. Visi kviečiami atsilankyti ir šeimyniškai nusiteikus praleisti popietę.

Madas pasaulio lietuvių centre demonstruoja Rima Sell.
Nuotr. **V. Kučo**

Per vieną vienintelę popietę sužinosite, kas madingiausia dėveti šį rudenį ir žiemą. Atvykite į tradicinę Pasaulio lietuvių centro madų parodą „Rudens simfonija", kuri vyks lapkričio 19 d., sekmadienį, 12 val. didžiojoje centro salėje. Gavome labai daug gražių, įdomių, įvairių dydžių ir spalvų drabužių, kuriuos demonstruos grakščios ir linksmos modeliuotojos. Kviečiame iš anksto užsisakyti stalus ar pavienes vietas. Skambinkite Žibutei Pranskevičienei tel. 630-257-0153 arba Dainai Siliūnienei tel. 630-852-3204.

Atsiųsta paminėti

„Kultūros baruose" (2000 m. Nr. 10) keliamos ir emigracijos problemos – I. Matonytė savo straipsnyje „Elitas: savirealizacija Lietuvoje ar emigracija" rašo, jog į klausimą, kodėl išvykstama iš Lietuvos, elito žmonės dažniausiai atsako: „realizuoti save, realizuoti tai, ko esamos ekonominės ir socialinės sąlygos neleidžia padaryti Lietuvoje". Didžiausiomis problemomis elitas laiko socialinę rūpybą, mokesčių sistemą ir ekonomikos krizę. Iš blogybių, su kuriomis susiduria savo kasdieniniame gyvenime, didžiausia jie laiko korupciją, nepagarbą verslo kontaktams bei skurdą ir apverktinas viduriniosios klasės gyvenimo sąlygas. Straipsnio autorė teigia, kad fundamentaliausias žingsnis, galintis sulaikyti elito egzodą, yra valstybinės politikos uždavinys: reikia išspręsti mokesčių ir socialinės rūpybos problemas. Kita vertus, svarbu ir pilietinės laikysenos formavimas – korupcijos bei nepagarbos verslo kontaktams įveika. Emigracija, I. Matonytės nuomone, tampa asmeninio apsisprendimo reikalu, nepaklūstančiu jokiai kolektyvinio gyvenimo normai ar pareigai. „Kultūros barų" adresas: Latako g. 3, 2001 Vilnius.

„Laiškų lietuviams" spalio mėnesio numeryje spausdinami kun. Algirdo Palioko pamąstymai „Kur tikrasis tikėjimas?", rašinių konkurso darbai, kaip visuomet yra ir kalbos skyrelis, kurį tvarko kun. J. Vaišnys, L.Krivickienė paruošusi žinių apie įvykius tėvynėje skyrelį. „Laiškų lietuviams" adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636.

„Skautų aidas" savo žurnalo viršelyje (2000 m. rugsėjo-spalio mėnuo) sveikina naująją paukštytę Moniką Rudytę. Redakcijos administracijos adresas: 4613 W. 106th Place, Oak Lawn, IL 60453.

Išėjo naujas „Pasaulio lietuvio" žurnalo numeris (2000 m. rugsėjis-spalis). Redakcijos adresas: 14911 127th Street Lemont, IL 60439.

„Laumių pietus". Seselė Laimutė Kabisaitytė, aktyvi „Vaiko vartų į mokslą" būrelio narė, su jauniausiais svečiais.

„VAIKO VARTAI Į MOKSLĄ" DIRBA SĖKMINGAI

Beglobiams gatvės vaikams Lietuvoje skiriamas mažas visuomenės dėmesys ir pagalba. Tai — alkoholikų šeimų vaikai, kurių maitinimas, mokymas ir auklėjimas palikti likimo valiai. Vaikų skaičius sparčiai didėja, nes blogis greitai patraukia, ypač jauną žmogų. Vaikai patys yra bejėgiai ką nors pakeisti. Bloga ekonominė padėtis ir visuomenės abejingumas dar labiau gilina šią opią problemą. Tūkstančiai beglobių vaikų gavo „gatvės vaikų" vardą.

Kaip rašėme anksčiau, būrelis „Vaiko vartai į mokslą" jau treti metai stengiasi palengvinti beglobių gatvės vaikų gyvenimą. Sunku aprėpti viską. Šuo metu dirbama tik dviejuose centruose Vilniuje. Tai — „Visų šventųjų" ir „Vilties Angelo" dienos centrai. Tikimės, kad pasėta meilės, grožio ir gėrio sėkla jaunose širdyse nors ir lėtai, bet išsiskleis, pražys ir paliks jose gilius pėdsakus.

Lietuvoje dirbančios mokytojos Rita Venclovienė, Aldona Kamantienė ir kitos yra pačiame gyvenimo sūkurio viduryje, pilnos energijos ir darbingos nuotaikos. Sudaryta charakterio ugdymo programa, kuria mokytojos sėkmingai vadovaujasi, visiškai pasiteisino. Jų nuostabai vaikai daro pažangą ir noriai lanko dienos centrus. Atsirado pasitikėjimas, tarpusavio supratimas, lengvesnis bendravimas. Likimo užmirštų vaikų tarpe yra gabių ir išradingų vaikų. Tai mokytojoms suteikia dvasinių jėgų ir išminties.

Susidomėję vaikai noriai įsijungė į „mandagumo", „draugiškumo", „gerumo" ir „sąžiningumo" savokų nagrinėjimą. Jie išradingai vaidino ir sugalvojo įvairias situacijas, susijusias su šiomis sąvokomis. Šia tema mokytojos organizavo konkursą, estafetę, sportinius žaidimus. Visi vaikai noriai dalyvavo, gerai atliko užduotis. Pagerėjo mokyklos lankomumas. Paskatinimui vaikai buvo nuvežti į teatrą.

Lietuvoje sparčiai plinta narkomanija. Šiomis dienomis nuo narkotikų mirė du vaikai. Vaikams narkotikus bruka apie mokyklas slankiojantys prekeiviai. Ieškomi būdai, kaip apsaugoti vaikus, nes „Vaiko vartų į mokslą" būrelio globojami vaikai yra didžiausios rizikos faktoriaus grupėje. Todėl mokytojos buvo surengusios pasikalbėjimą su dienos centro vaikų motinomis. Tai — alkoholikų šeimos. Mokytojos kvietė motinas rūpintis, ieškoti pagalbos pačioms ir apsaugoti savo vaikus. Trūksta informacinės literatūros, filmajuosčių apie narkomanijos, alkoholizmo ir rūkymo žalą.

Mokytojų darbo krūvis vis didėja. Pagalbos paprašė Akmenės „Caritas". Mažeikių rajone yra daugiau kaip šimtas beglobių ir badaujančių vaikų. Caritietėms neužtenka lėšų, todėl vaikai maitinami tik kas antrą dieną. Tik 30 iš jų lanko mokyklą. Mokytojos planuoja įsteigti dienos centrą Akmenėje ir pritraukti daugiau vaikų, kad šie lankytų mokyklą.

„Vaiko vartai į mokslą" palaikymui, lėšų sukaupimui čikagietės suorganizavo savo tradicinį renginį „Laumių pietus" (Halloween). Nuotaikingas renginys pavyko labai gerai. Šventę vedė Ritonė Rudaitienė. Trumpoje programoje dalyvavo jaunieji muzikantai Irena Balzekaitė, Žara Kisieliūtė ir Andrea Siliūnaitė. Eilės skaitė Ramona Žemaitienė, kaukių paradui vadovavo ir grojo Stasė Jagminienė. Visi svečiai buvo patenkinti A. Šoliūnienės skaniais patiekalais.

Atsiranda vis daugiau aukotojų, neabejingų beglobių vaikų likimui. Būrelis dėkoja visiems dalyvavusiems ir aukojusiems: vieno mokinuko tėvui už 316 dol., A. B. Valavičiams už 100 dol., Daivai Kisielienei už 500 dol., A. V. Šoliūnams už 200 dol.

Norintys prisidėti aukas galite siųsti adresu: Birutė Pabendinskas, 3939 Saragotą E105, Downers Grove, IL 60515.

Alina Bičkienė

Vaikai atvyko su įdomiausiomis kaukėmis.

Dalis „Laumių pietų", surengtų spalio 22 d. PLC, rengėjų. Iš kairės: Ramunė Kubiliūtė, Vida Stankienė, Rugilė Šlapkauskienė, Nijolė Nausėdienė, Ritonė Rudaitienė, Nijolė Grigaliūnienė, Irena Grigaitienė.
Visos nuotraukos – **Nijolės Grigaliūnienės**